JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS DAMASO RUIZ-JARABO COLOMER

26 päivänä marraskuuta 1998 *

1. Voidaanko oopperalaulajaan tai kapellimestariin, joka tavallisesti harjoittaa toimintaansa jäsenvaltiossa, jonka sosiaaliturvalainsäädännössä tätä toimintaa pidetään itsenäisenä ammatinharjoittamisena, edelleen soveltaa tämän jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmää, kun hän siirtyy toiseen jäsenvaltioon, jonne hänet on palkattu esiintymään muutamaksi päiväksi, vai onko häneen sovellettava tämän toisen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmää, jonka lainsäädännössä samaa toimintaa pidetään palkkatyönä?

Näin voidaan kiteyttää ennakkoratkaisukysymykset, jotka Tribunal du travail de Bruxelles (Belgia) on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle ja joiden ratkaiseminen edellyttää asetuksen (ETY) N:o 1408/71 [1] (jäljempänä asetus N:o 1408/71) 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 14 c artiklan a alakohdan tulkintaa.

* Alkuperäinen kieli: espanja.

1 — Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6) ja 11.12.1986 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3811/86 (EYVL L 355, s. 5).

I Pääasian perustana olevat tosiseikat

2. Pääasian vastaaja, Théâtre royal de la Monnaie de Bruxelles (jäljempänä TRM), kiinnitti pääasian kantajat, Barry Banksin ja yhdeksän muuta oopperalaulajaa sekä kapellimestarin ja asian käsittelyyn väliintulijoina osallistuneet kolme muuta taiteilijaa, jotka kaikki ovat Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisia ja asuvat Yhdistyneessä kuningaskunnassa, esiintymään Belgiassa suhteellisen lyhyinä jaksoina vuosina 1993—1995.

3. Oopperalaulajan ammatti, jolla on ikivanhat perinteet länsimaisessa kulttuurissa [2] ja jonka harjoittaminen on niin vaikeaa, [3] ei tässä tapauksessa ole tuottanut

2 — Ensimmäinen meidän päiviimme säilynyt ooppera on Jacopo Perin 1500-luvun lopulla säveltämä Eurydike, koska saman säveltäjän draamateoksesta Dafne on jäljellä vain joitakin musiikkikatkelmia, ja koska monien ensimmäisenä lyyrisenä oopperana pitämä Orazio Vecchin Amfiparnaso on vain laulelmista, pantomiimeista, madrigaaleista ja dialogeista koostuva suuri polyfonian harjoitus. Eurydike esitettiin ensimmäisen kerran 6.10.1600 Pittin palatsissa Firenzessä Maria di Medicin ja Ranskan Henrik IV:n häiden johdosta.

3 — Teoksensa "El arte del canto" Vergaran Buenos Airesissa 1991 julkaiseman painoksen (alkuperäinen painos oli Rusconi Libri S.p.a. 1989) sivulla 116 Giuseppe di Stefano kirjoittaa: "Oopperalaulajan ammatti sanan täydellisimmässä merkityksessä vaikutti minusta saavuttamattomalta. Romanssin laulaminen oli helppoa, mutta näyttämölle astuminen rooliasussa, oikea liikkuminen, nuottien ja niiden nuottiarvojen muistaminen, kaikkien sanojen ulkoa oppiminen ja niiden värittäminen valitsemalla sopiva ilmaisutapa, kauneimpien ja omalle äänelle sopivimpien sointujen jatkuva etsiminen, ja lopuksi kapellimestarin seuraaminen huomaamattomasti, vaikutti minusta — — huikealta!"

sellaista vaikutusta, joka sillä usein on ihmisten tunteisiin. [4]

4. Useimpien esiintyjien sopimuksiin oli merkitty, että harjoitukset pidettiin 4.1.—22.1.1994 ja esitykset 23.1.—5.2.1994, eli työpäiviä oli yhteensä 25. Kapellimestari työskenteli myös 21.—23.12.1993. Asian kolme väliintulijaa olivat työskennelleet TRM:ssä myös aikaisemmin: Appleton oli kiinnitetty esiintymään 11.4.—30.6.1992 ja Davies 22.4.—30.6.1992. Curtis oli kiinnitetty 15.1.—13.3.1993, 10.—21.11.1993 sekä 25.10.1994—28.2.1995.

5. Sopimusten voimassaoloaikana, eli sen jälkeen kun asian käsittely tuomioistuimissa oli aloitettu, kantajat esittivät Yhdistyneen kuningaskunnan toimivaltaisen laitoksen antaman E 101 -todistuksen asetuksen N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 [5] (jäljempänä asetus N:o 574/72) 11 a artiklan mukaisesti. Todistukset koskevat jaksoa, jonka aikana taiteilijat olivat kiinnitettyinä TRM:ssä, ja niissä vahvistetaan, että asianomaiset toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina Yhdistyneessä kuningaskunnassa, että he siirtyvät Belgiaan harjoittamaan toimintaa itsenäisinä ammatinharjoittajina kiinnityksen ajaksi ja että he koko tämän ajan kuuluvat edelleen Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännön alaisuuteen asetuksen N:o 1408/71 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti.

6. Palkkatyöntekijöiden yleisen sosiaaliturvajärjestelmän piiriin kuuluvien työntekijöiden sosiaaliturvajärjestelmästä 28.12.1944 annetun lakiasetuksen tarkistamisesta 27.6.1969 annetun lain täytäntöönpanemiseksi 28.11.1969 tehdyn kuninkaan päätöksen 3 §:n 2 momentin nojalla TRM vähensi kuitenkin työnantajan ominaisuudessaan kantajien palkkioista sosiaaliturvajärjestelmän mukaiset maksut niiltä päiviltä, joina nämä olivat työskennelleet Belgiassa.

7. Kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa pyritään ratkaisemaan, onko TRM, jonka kansainvälinen maine on kiistaton, [6] määrättävä maksa-

4 — Saman teoksen sivuilla 95 ja 96 Di Stefano kertoo, että ollessaan suorittamassa asevelvollisuuttaan Frugarolossa, Alessandrian maakunnassa toisen maailmansodan alkaessa, hänet kutsuttiin lääkintäupseerin luo, joka kehotti häntä laulamaan. "En usko, että olen koskaan totellut kapellimestarin aloitusmerkkiä yhtä innokkaasti kuin silloin. Lauloin ilman taukoa koko ajan asennossa seisten G. Puccinin kuuluisan romanssin 'Che gelida mannina' oopperasta La Bohème." Tuima upseeri hymyili ja hän antoi lausuntonsa heti: "Pääset pois kranaatinheitinpataljoonasta ja otan sinut tänne sairaalaan työskentelemään kanssani, niin et joudu olemaan niin paljon säiden armoilla".

5 — Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin [itsenäisiin ammatinharjoittajiin] ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21 päivänä maaliskuuta 1972 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 574/72, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä kesäkuuta 1986 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 86), jota vuorostaan on muutettu edellä mainitulla asetuksella N:o 3811/86.

6 — Maria Callas piti unohtumattoman konsertin 14.7.1959 Théâtre Royal de la Monnaiessa, jossa hän lauloi kaksi musiikillisesti ja draamallisesti merkittävää Verdin aariaa, "Ernani involami" (oopperasta Ernani) ja "Tu che la vanità" (oopperasta Don Carlos). Tämä arvostettu brysseliläinen teatteri voi ylpeillä sillä, että se on saanut ottaa vastaan laulajattaren, joka kapellimestarin ja kirjailijan René Leibowitzin kirjoittaman Jean-Paul Sartren aikakauslehdessä *Les temps modernes* julkaistun artikkelin mukaan oli "sopraanoista ainoa, jonka maine loistavana taitelijana on ylittänyt kaikki jopa suurimmille ja arvostetuimmille tähdille asetetut tavanomaiset rajat" (Ardoin, J.: *Callas. El arte y la vida*, toim. Pomaire, Barcelona, 1979, s. 4).

maan kantajille takaisin heidän palkkioistaan pidätetyt, sosiaaliturvajärjestelmään suoritetut maksut sen perusteella, että maksut on pidätetty väärin perustein, koska kantajat asetuksen N:o 1408/71 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla edelleen kuuluivat Yhdistyneen kuningaskunnan sosiaaliturvalainsäädännön alaisuuteen.

II Ennakkoratkaisukysymykset

8. Riidan ratkaisemiseksi Tribunal du travail de Bruxelles päätti lykätä asian käsittelyä ja pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua seuraaviin kysymyksiin:

"1. a) Tarkoitetaanko asetuksen N:o 1408/71 14 a artiklan 1 kohdan a kohdassa mainitulla käsitteellä 'työ' kaikkia korkeintaan 12 kuukautta kestäviä työsuorituksia riippumatta siitä, onko kyseessä palkkatyö vai itsenäinen ammatinharjoittaminen?

b) Jos 14 a artiklan 1 kohdan a-kohdassa mainitulla käsitteellä 'työ' tarkoitetaan pelkästään itsenäistä ammatinharjoittamista, onko käsitteen sisältö määriteltävä sen jäsenvaltion sosiaaliturvasäännösten mukaisesti, jossa itsenäistä ammattia tavallisesti harjoitetaan, vai sen jäsenvaltion sosiaaliturvasäännösten mukaisesti, jossa 'työ' tehdään?

2. Mitä aikayksikköä on käytettävä asetuksen N:o 1408/71 14 c artiklassa käytettyä ilmaisua 'samanaikaisesti' arvioitaessa, tai minkä kriteerien perusteella tämä käsite voidaan määritellä?

3. a) i) Onko E 101 -todistuksessa, jonka antamisesta säädetään asetuksen N:o 2001/83 [7] 11 a artiklassa ja 12 a artiklan 7 kohdassa, todetuilla seikoilla sitovia oikeusvaikutuksia

— sen jäsenvaltion toimivaltaiseen laitokseen nähden, jossa jälkimmäistä toimintaa harjoitetaan?

— siihen nähden, joka turvautuu kahdessa jäsenvaltiossa työskentelevän työntekijän suoritteisiin?

ii) Jos vaikutukset ovat sitovia, niin kuinka kauan ne ovat sitä?

b) Onko E 101 -todistuksella taannehtiva vaikutus, kun siinä tarkoi-

7 — Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta ja ajan tasalle saattamisesta 2 päivänä kesäkuuta 1983 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6).

tetut työskentelykaudet ovat päättyneet todistusta annettaessa tai esitettäessä?"

III Yhteisön lainsäädäntö

9. Vastauksen kannalta merkittävät asetuksen N:o 1408/71 säännökset ovat seuraavat:

13 artikla

"Yleiset säännöt

1. Jollei 14 artiklan c alakohdasta muuta johdu, henkilöt, joihin tätä asetusta sovelletaan, ovat vain yhden jäsenvaltion lainsäädännön alaisia. Tämä lainsäädäntö määrätään tämän osaston säännösten mukaisesti.

2. Jollei 14—17 artiklasta muuta johdu:

a) jäsenvaltion alueella työskentelevä henkilö on tämän valtion lainsäädännön alainen, vaikka hän asuu toisen jäsenvaltion alueella tai jos hänen työnantajanaan toimivan yrityksen tai yksityisen henkilön kotipaikka on toisen jäsenvaltion alueella;

b) jäsenvaltion alueella itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva henkilö on tämän jäsenvaltion lainsäädännön alainen, vaikka hän asuu toisen jäsenvaltion alueella — — ".

14 artikla

"Muihin palkatussa työssä oleviin muihin henkilöihin kuin merimiehiin sovellettavat erityissäännöt

Edellä 13 artiklan 2 kohdan a alakohdassa olevaa sääntöä sovelletaan ottaen huomioon seuraavat poikkeukset ja olot:

1. a) Jäsenvaltion alueella toimivan yrityksen palveluksessa tavallisesti

työskentelevään henkilöön, jonka tämä yritys lähettää toisen jäsenvaltion alueelle suorittamaan siellä työtä tämän yrityksen palveluksessa, sovelletaan edelleen ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädäntöä edellyttäen, että tämän työskentelyn arvioitu kesto ei ole enempää kuin 12 kuukautta ja että häntä ei lähetetä korvaamaan toista työntekijää, jonka komennus on päättynyt — — ".

14 a artikla

"Muita itsenäisiä ammatinharjoittajia kuin merenkulkijoita koskevat erityissäännöt

Edellä 13 artiklan 2 kohdan b alakohtaa sovelletaan ottaen huomioon seuraavat poikkeukset ja olot:

1. a) Jäsenvaltion alueella tavallisesti toimivaan itsenäiseen ammatinharjoittajaan, joka suorittaa työnsä toisen jäsenvaltion alueella, sovelletaan edelleen ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädäntöä edellyttäen, että työn arvioitu kesto ei ole enempää kuin 12 kuukautta — — ".

14 c artikla

"Samanaikaisesti yhden jäsenvaltion alueella palkatussa työssä olevia ja toisen jäsenvaltion alueella itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivia henkilöitä koskevat erityissäännökset

Henkilö, joka samanaikaisesti on palkatussa työssä jäsenvaltion alueella ja toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana toisen jäsenvaltion alueella, on:

a) jollei b alakohdasta muuta johdu, sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jonka alueella hän toimii palkatussa työssä — — ".

10. Asetuksen N:o 574/72 11 a artiklan [8] 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"11 a artikla

1. Sen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen nimeämän laitoksen, jonka lainsäädäntö jää sovellettavaksi, on annettava

8 — Tämä artikla sisältyy tosiasiallisesti asetukseen N:o 574/72 eikä asetukseen N:o 2001/83, johon ennakkoratkaisua pyytävä kansallinen tuomioistuin viittaa. Asetuksessa N:o 2001/83 on kolme artiklaa, joissa sen voimaantulon lisäksi pelkästään säädetään, että asetusten N:o 1408/71 ja N:o 574/72 otsikko, sisältö ja säännökset korvataan sen liitteissä I ja II olevalla tekstillä.

todistus siitä, että itsenäiseen ammatinharjoittajaan sovelletaan tätä lainsäädäntöä määrättyyn päivään asti:

a) itsenäisen ammatinharjoittajan pyynnöstä tapauksissa, joita tarkoitetaan asetuksen 14 a artiklan 1 kohdassa ja 14 b artiklan 2 kohdassa — — ".

11. Sen jäsenvaltion toimivaltainen laitos, jonka lainsäädännön alainen työntekijä on, käyttää todistusta antaessaan Euroopan yhteisöjen siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan [9] (jäljempänä hallintotoimikunta) päätöksessään nro 130 vahvistaman mallin mukaista E 101 -lomaketta. [10]

IV Alustavat huomiot

12. Ennen kuin ryhdyn tarkastelemaan ennakkoratkaisukysymyksiä esitän arvelut, joita tämä asia on minussa herättänyt erityisesti menettelyn osalta, jota on käytetty päätöksen saamiseksi yhteisöjen tuomioistuimelta sen johdosta, että Belgian sosiaaliturvasta vastaava laitos kieltäytyy tunnustamasta sellaisen E 101 -lomakkeen vaikutusta, jonka toisen jäsenvaltion laitos on antanut todistukseksi siitä, että asianomainen henkilö tavallisesti toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana tässä toisessa valtiossa, että hän tekee määrätyn kestoista työtä toisessa jäsenvaltiossa ja että todistuksen antaneen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädäntö koskee häntä koko tämän toiminnan ajan.

13. Tämä on kiistan pohjimmainen aihe, sillä pääasian asianosaiset ovat yksimielisiä siitä, että taiteilijoiden ei olisi tarvinnut suorittaa Belgiassa maksuja palkkatyöntekijöiden sosiaaliturvajärjestelmään siellä työskentelemältään ajalta, koska he kuuluivat edelleen Yhdistyneen kuningaskunnan sosiaaliturvalainsäädännön alaisuuteen. Tosiseikkoja koskevan selvityksen mukaan kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävä asia koskee nimittäin TRM:n velvollisuutta maksaa kantajille takaisin heidän palkkioistaan aiheettomasti pidätetyt ja työntekijöiden sosiaaliturvajärjestelmään maksetut summat, koska kantajat kuuluivat edelleen itsenäisiin ammatinharjoittajiin sovellettavan Yhdistyneen kuningaskunnan sosiaaliturvalainsäädännön alaisuuteen sinä aikana, jonka he työskentelivät Belgiassa. Tältä osin asiassa vastaajana oleva TRM toteaa, ettei se pitänyt taitelijoiden kanssa tehtyjä sopimuksia työsopimuksina, mutta vähensi sosiaaliturvamaksut heidän palkkioistaan siksi, että Belgian lainsäädännössä palkkatyöntekijöiden järjestelmä on ulotettu koskemaan myös näyttämötaiteilijoita ja koska Belgian kansallinen sosiaaliturvavirasto (Office national de

9 — Hallintotoimikunta on perustettu asetuksen N:o 1408/71 80 artiklalla. Se toimii Euroopan yhteisöjen komission yhteydessä ja koostuu jäsenvaltioiden hallitusten edustajista. Suurin osa sen tehtävistä luetellaan mainitun asetuksen 81 artiklassa ja asetuksen N:o 574/72 2 artiklassa.

10 — Neuvoston asetusten N:o 1408/71 ja N:o 574/72 soveltamista varten tarvittavista lomakemalleista (E 001, E 101—127, E 201—215, E 301—303, E 401—411) 17.10.1985 tehty Euroopan yhteisöjen siirtotyöläisten hallintotoimikunnan päätös nro 130 (EYVL L 1986, L 192, s. 1).

sécurité sociale belge, jäljempänä ONSS), jolla on valtuudet toimittaa omaisuuden pakkotäytäntö, kieltäytyy tunnustamasta E 101 -todistuksen pätevyyttä.

14. Komissio vahvisti huomautuksissaan tämän viimeksi mainitun tosiseikan, ja sitä valotetaan laajasti myös vastaajan asiakirjavihkoon liittämässä aineistossa. Siitä ilmenee esimerkiksi, että taiteilijoiden asianajaja lähetti 16.2.1994 ONSS:lle kirjeen, jossa hän pyysi niiden summien takaisinmaksua, jotka TRM oli pidättänyt hänen asiakkaidensa palkkioista ja maksanut edelleen ONSS:n kassaan. Aineistosta ilmenee myös, että TRM:n johtaja tiedusteli 1.3.1994 päivätyn kirjeen mukaan ONSS:n johtajalta, hyväksyykö tämä Yhdistyneen kuningaskunnan sosiaaliturvasta vastaavan laitoksen antamat E 101 -todistukset, ja ONSS antoi 2.9.1994 seuraavan vastauksen:

"ONSS ei ota huomioon todistuksia, jotka on annettu itsenäisille ammatinharjoittajille (self-employed persons), joihin TRM:n kiinnittämät Yhdistyneen kuningaskunnan laulajat katsovat kuuluvansa. Tämä kannanotto perustuu sosiaalihuoltoministeriön sosiaaliturva-asioista vastaavan pääjohtajan päätökseen, jossa katsotaan, että itsenäisiä ammatinharjoittajia (self-employed persons) koskeva kysymys on ratkaistava yhdenmukaisesti koko ETY:n osalta."

15. Täydentääkseen vielä kannanottonsa perusteluja ONSS liitti asiakirja-aineistoon myös kirjeen, jonka se oli lähettänyt TRM:lle marraskuussa 1995 ja johon oli liitetty todistus kahden Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisia olevan taiteilijan (jotka eivät ole asianosaisia kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa menettelyssä) osalta pidätetyistä vastaavista maksuista, jolla mitätöitiin aikaisempi, virheelliseksi todettu laskelma, jossa oli katsottu, ettei taiteilijoiden tarvinnut suorittaa maksuja Belgiassa. Kirjeessä todetaan, että ONSS:n kannanotto perustuu silloisen sosiaaliturva-asioista vastaavan pääjohtajan G. Clotuchen 21.5.1993 päiväämään ilmoitukseen, jota kyseisen toimielimen mukaan on sovellettava rajoittavasti ja jonka sanamuoto on seuraava:

"Minulla on kunnia ilmoittaa Teille, että olen pyytänyt kansainvälisten asioiden osastoa ETY:n puitteissa etsimään ratkaisua ongelmaan, joka koskee Yhdistyneen kuningaskunnan itsenäisiä ammatinharjoittajia (self-employed persons), sillä ongelma koskee muitakin maita kuin Belgiaa. Niin kauan kuin asiaan ei ole saatu koko ETY:ä koskevaa ratkaisua, ei itsenäisten ammatinharjoittajien (self-employed persons) tilapäistä lähettämistä mielestäni voida sallia."

16. Asiakirja-aineistossa on myös 15.2.1994 päivätty kirje, jolla pääasian kantajat esittivät komissiolle samoihin tosiseikkoihin perustuvan valituksen ennen kuin he kääntyivät belgialaisten tuomioistuinten puoleen. Esittämissään huomautuksissa komissio ilmoittaa lähettäneensä 7.2.1995 Belgian kuningaskunnalle virallisen huomautuksen, ja koska tyydyttävää vastausta ei annettu, komissio päätti antaa perustellun lausunnon 13.12.1995. Komissio ilmoitti kuitenkin

päättäneensä lykätä perustellun lausunnon antamista nyt käsiteltävänä olevan ennakkoratkaisumenettelyn vuoksi. Siksi on syytä mainita, että väärin perustein pidätettyjen maksujen palauttamista koskeva kanne nostettiin Tribunal du travail de Bruxellesissä 18.9.1995 ja että ennakkoratkaisupyyntö saapui yhteisöjen tuomioistuimeen 7.5.1997.

17. Tarkoitukseni ei ole näillä pohdiskeluillani arvostella komissiota siitä, että se on lykännyt jäsenyysvelvoitteen noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä, jonka se oli aloittanut Belgian kuningaskuntaa vastaan. En myöskään aseta kyseenalaiseksi sitä tapaa, jolla komissio on tässä tapauksessa käyttänyt EY:n perustamissopimuksen 155 ja 169 artiklassa sille annettua toimivaltaa, koska komissiolla on oikeus päättää jäsenyysvelvoitteen noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn aloittamisesta ja jo aloitetun menettelyn loppuun saattamisesta. Yhteisöjen tuomioistuin on tältä osin katsonut, että komissio on perustamissopimuksen noudattamisen valvojana toimivaltainen yksin päättämään, mikä on sopiva hetki aloittaa jäsenyysvelvoitteen noudattamatta jättämisen toteamista koskeva menettely ja minkä asianomaisen jäsenvaltion tekemisen tai tekemättä jättämisen perusteella menettely on aloitettava. [11]

18. On kuitenkin syytä muistaa, että yhteisöjen tuomioistuin on myös katsonut, että komission tehtävänä on "yhteisön yleisen edun vuoksi viran puolesta huolehtia siitä, että jäsenvaltiot noudattavat perustamissopimusta ja toimielinten perustamissopimuksen nojalla antamia määräyksiä ja saada vahvistetuksi niistä johtuvien velvollisuuksien mahdolliset noudattamatta jättämiset, jotta ne lopetetaan — — ". [12]

19. Kun otetaan huomioon, että Belgian toimivaltaiset sosiaaliturvaviranomaiset kieltäytyivät tunnustamasta hallintotoimikunnan asetusten N:o 1408/71 ja N:o 574/72 säännösten täytäntöönpanon helpottamiseksi laatimalle E 101 -todistukselle tarkoitettuja vaikutuksia, on syytä pohtia, olisiko yhteisön oikeuden tehokkaan ja yhdenmukaisen soveltamisen kannalta ollut tarkoituksenmukaisempaa, jos komissio olisi saattanut aloittamansa jäsenyysvelvoitteen noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn päätökseen riippumatta riita-asiasta, joka kiistattomasti oli vireillä belgialaisissa tuomioistuimissa, ja ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka riidan ratkaisemisesta vastaava kansallinen tuomioistuin oli esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle.

V Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

20. Pääasian kantajat ja vastaaja, Ranskan, Saksan, Alankomaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset sekä komissio ovat esittäneet kirjalliset huomautuksensa nyt käsiteltävässä asiassa EY:n tuomioistuimen perussäännön 20 artiklassa vahvistetussa määräajassa.

11 — Asia C-431/92, komissio v. Saksa, tuomio 11.8.1995 (Kok. 1995, s. I-2189, 22 kohta).

12 — Ibidem, 21 kohta.

Pääasian kantajien ja vastaajan edustajat, Saksan, Ranskan, Irlannin, Alankomaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitusten asiamiehet ja komission asiamies esittivät suulliset huomautuksensa 22.10.1998 pidetyssä istunnossa.

A *Ensimmäinen kysymys*

21. Ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään, jonka 1 ja 2 kohtaan on mielestäni vastattava yhdessä, kansallinen tuomioistuin pyytää ratkaisemaan, tarkoitetaanko asetuksen N:o 1408/71 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdassa mainitulla "työn" käsitteellä kaikkea taloudellista toimintaa riippumatta siitä, onko kyseessä palkkatyö vai itsenäinen ammatinharjoittaminen. Jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että käsitteellä tarkoitetaan pelkästään itsenäistä ammatinharjoittamista, pyytää kansallinen tuomioistuin vielä ratkaisemaan, onko sen sisältö määriteltävä sen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännön mukaisesti, jossa asianomainen tavallisesti toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana, vai sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, johon tämä on siirtynyt työtä tekemään.

22. Pääasian kantajat väittävät, että riidanalaiseen käsitteeseen, jota ei määritellä yhdessäkään asetuksen N:o 1408/71 säännöksessä, sisältyy sekä palkkatyö että itsenäinen ammatinharjoittaminen ja että mahdollisten väärinkäytösten välttämiseksi ja jotta tähän säännökseen voidaan vedota, yhteisöjen tuomioistuimen olisi vahvistettava, että toisessa jäsenvaltiossa suoritetun työn on liityttävä ammattiin, jota asianomainen harjoittaa siinä valtiossa, johon hän on sijoittautunut. Jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että edellä mainitulla käsitteellä tarkoitetaan vain itsenäistä ammatinharjoittamista, kantajat esittävät, että käsitteen sisältö on määriteltävä siinä jäsenvaltiossa sovellettavan lainsäädännön perusteella, jossa asianomainen henkilö tavallisesti toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana.

23. TRM arvioi, että käsitteeseen kuuluu kaikenlaisen taloudellisen toiminnan harjoittaminen riippumatta siitä, millä tavalla se määritellään työ- tai sosiaaliturvalainsäädännössä, jos sen kesto ei ylitä 12:ta kuukautta ja jos toimeksiantaja on koko jakson aikana sama. Kantajien tavoin TRM ehdottaa, että jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että käsite koskee vain itsenäistä ammatinharjoittamista, olisi työn luonne määriteltävä sen jäsenvaltion lainsäädännön perusteella, jossa asianomainen tavallisesti toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana.

24. Ranskan hallitus katsoo, että vaikka "työn" käsitettä ei nimenomaisesti mainita 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdassa, sen on tulkittava koskevan pelkästään itsenäistä ammatinharjoittamista ja se on määriteltävä palkatun työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan suorittamaksi sen jäsenvaltion lainsäädännön perusteella, jossa työ tehdään.

25. Saksan ja Alankomaiden hallitukset ovat yksimieliset siitä, että työn käsitteellä tarkoitetaan vain itsenäistä ammattitoi-

mintaa ja että sen määrittelemiseksi, suoritetaanko tietty työ palkkatyönä vai itsenäisenä ammatinharjoittamisena, on noudatettava sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa tilapäinen työ tehdään. Tämä tulkinta on perusteltu, koska 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdassa vahvistetaan lex loci laboris -yleissääntöön poikkeus, johon toiseen jäsenvaltioon lähetetyt työntekijät voivat vedota, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toisessa jäsenvaltiossa tehtävän työn on oltava tilapäistä, sen kesto ei saa ylittää 12:ta kuukautta, ja työntekijän on säilytettävä kiinteät siteet alkuperäiseen jäsenvaltioon sinä aikana, kun hän työskentelee toisessa jäsenvaltiossa.

Kumpikin hallitus ilmaisee huolestuneisuutensa siitä, että Yhdistyneestä kuningaskunnasta tulee työntekijöitä, jotka siellä voimassa olevan lainsäädännön mukaan luokitellaan itsenäisiksi ammatinharjoittajiksi (self-employed persons) ja joille sosiaaliturvasta vastaava laitos antaa E 101 -todistuksen, jossa vahvistetaan, että heihin sovelletaan edelleen Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntöä asetuksen N:o 1408/71 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla. Työntekijät siirtyvät todistuksen turvin Saksaan (josta saatujen tietojen mukaan 60 000 henkilöä on tässä tilanteessa) ja Alankomaihin, jossa he työskentelevät rakennusalalla. Kummankin maan hallitus katsoo, että jos yhteisöjen tuomioistuin tulkitsee työn käsitteen niin, että siihen sisältyy myös palkkatyö, siitä olisi vakavia seurauksia, sillä jos nämä työntekijät pysyvät Yhdistyneen kuningaskunnan sosiaalilainsäädännön alaisina, heidän sosiaaliturvamaksunsa ovat huomattavasti pienemmät kuin kummankin vastaanottajamaan palkatuista työntekijöistä maksettavat sosiaaliturvamaksut, ja seurauksena olisi vääristynyt kilpailu näiden henkilöiden alhaisempien työkustannusten vuoksi.

26. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus sitä vastoin arvioi, että kiistanalaiseen käsitteeseen sisältyy sekä palkkatyö että itsenäinen ammatinharjoittaminen, jonka kesto ei ole enempää kuin 12 kuukautta. Siinä tapauksessa, että yhteisöjen tuomioistuin ei yhtyisi tähän kantaan, olisi työn luonne määriteltävä sen jäsenvaltion lainsäädännön perusteella, jossa asianomainen tavallisesti toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana.

27. Komissio muistuttaa ensiksikin, että neuvosto on antanut 1.7.1982 voimaan tulleen asetuksen N:o 1390/81 [13] (jäljempänä asetus N:o 1390/81), jolla asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalaa laajennettiin itsenäisiin ammatinharjoittajiin sen takaamiseksi, että nämä työntekijät saavat saman turvan, joka palkkatyöntekijöillä jo oli.

Komissio toteaa lisäksi, että sen neuvostolle vuonna 1977 esittämä kiistanalaisen säännöksen ensimmäinen ehdotus [14] koski sellaisten työntekijöiden asemaa, jotka tavallisesti harjoittavat "ansiotoimintaansa" yhdessä jäsenvaltiossa ja "tarjoavat palveluja" toisessa jäsenvaltiossa. Vuonna 1978

13 — Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 laajentamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 12 päivänä toukokuuta 1981 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1390/81 (EYVL L 143, s. 1).

14 — EYVL 1978, C 14, s. 9.

esitetyn toisen ehdotuksen [15] sanamuoto oli seuraava: "henkilö, joka tavallisesti harjoittaa 'itsenäistä ammattitoimintaa' yhden jäsenvaltion alueella ja 'tarjoaa palveluja' toisessa jäsenvaltiossa — — ". Komission mielestä oli selvää, että kiistanalaisen säännöksen soveltamisala edelleen koskisi vain toisessa jäsenvaltiossa harjoitettua itsenäistä ammattitoimintaa. Neuvosto päätti kuitenkin käyttää ilmaisua "työ" täsmentämättä — toisin kuin se oli täsmentänyt tilapäisesti toiseen jäsenvaltioon lähetettyjen palkattujen työntekijöiden ja merimiesten osalta — oliko kyseessä yrityksen lukuun suoritettava työ vai itsenäinen ammatinharjoittaminen. Neuvoston hyväksymän lopullisen sanamuodon vuoksi komissio arvioi, että molemmat muodot sisältyvät työn käsitteeseen.

Ratkaisuna Saksan ja Alankomaiden hallitusten esittämään kysymykseen mahdollisista väärinkäytöksistä komissio ehdottaa, että se jäsenvaltio, jonka lainsäädännön alaisuuteen työntekijä kuuluu, edellyttäisi, että E 101 -todistuksen haltijat toimivat tavallisesti sen alueella itsenäisinä ammatinharjoittajina ja että heillä on asianmukainen itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmän mukainen vakuutus.

Siinä tapauksessa, että yhteisöjen tuomioistuin katsoisi, että työn käsite on rajoitettava koskemaan itsenäistä ammattitoimintaa, komissio katsoo, että käsitteen sisältö on määriteltävä sen jäsenvaltion lainsäädännön perusteella, jonka alueella taloudellista toimintaa tilapäisesti harjoitetaan.

28. Kirjallisen käsittelyn jälkeen yhteisöjen tuomioistuin päätti esittää komissiolle neljä kysymystä, joihin se pyysi vastausta viimeistään 31.7.1998. Ensiksi komissiota pyydettiin täsmentämään, onko sen ehdotuksissaan käyttämä "palvelujen tarjoamisen" käsite sisällöltään sama kuin EY:n perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklassa käytetty palvelujen tarjoamisen käsite. Toiseksi yhteisöjen tuomioistuin kysyi, katsooko komissio, että pääasian kantajat ovat suorittaneet tälle käsitteelle komission ehdotuksissa annetun merkityksen mukaisia palveluja. Kolmas kysymys koski sitä, vastaako asetuksen N:o 1408/71 14 b artiklan 2 kohdassa mainittu "omaan lukuun harjoitettavan toiminnan" käsite perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan mukaista palvelujen tarjoamisen käsitettä. Lopuksi komissiota pyydettiin vahvistamaan, minkä maan tai maiden lainsäädäntöä sovelletaan työntekijään, joka tekee palkattua työtä yrityksessä, jonka kotipaikka on yhdessä jäsenvaltiossa, kun työntekijä lomansa aikana siirtyy toiseen jäsenvaltioon harjoittaakseen siellä tilapäisesti toimintaa omaan lukuunsa.

29. Komissio toteaa vastauksessaan tarkoittaneensa ehdotuksissaan "palvelujen tarjoamisella" toimintaa, jota pidetään itsenäisenä ammatinharjoittamisena sen jäsenvaltion sosiaalilainsäädännössä, jonka alueella kyseistä toimintaa harjoitetaan,

15 — EYVL C 246, s. 2.

eikä perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan mukaista palvelujen tarjoamista. Siten on katsottava, että pääasian kantajat ovat Belgiassa tarjonneet palveluja siinä merkityksessä, joka käsitteelle on annettu kyseisissä ehdotuksissa, vain siinä tapauksessa, että heidän Belgiassa harjoittamaansa toimintaa pidetään Belgian lainsäädännön mukaan itsenäisenä ammatinharjoittamisena. Samasta syystä on asetuksen N:o 1408/71 14 b artiklan 2 kohdassa mainittu "omaan lukuun harjoitettavan toiminnan" käsite tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan toimintaa, jota pidetään sellaisena sen jäsenvaltion sosiaalilainsäädännön mukaan, jonka lipun alla alus purjehtii. Palkatun työntekijän osalta, joka tavallisesti tekee työtään yhdessä jäsenvaltiossa ja lomansa aikana siirtyy toiseen jäsenvaltioon harjoittaakseen siellä toimintaa omaan lukuunsa, komissio katsoo, että kyseessä on tapaus, jossa toimintaa harjoitetaan samanaikaisesti kahden jäsenvaltion alueella. Jos jälkimmäistä toimintaa pidetään palkkatyönä sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa sitä harjoitetaan, työntekijään on näin ollen sovellettava asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 2 kohtaa. Jos tätä toimintaa sitä vastoin saman lainsäädännön mukaan pidetään itsenäisenä ammatinharjoittamisena, työntekijän asema määräytyy 14 c artiklan mukaan.

30. Kuten komissio aivan oikein toteaa kirjallisissa huomautuksissaan, yhteisöjen tuomioistuin ei ole vielä tulkinnut asetuksen N:o 1408/71 14 a artiklan 1 kohdan a alakohtaa.[16] Kyseisen artiklan tarkoituksen määrittelemiseksi on siksi nojauduttava sekä sen sanamuotoon — ottaen huomioon asiayhteys, johon se liittyy — että tarkoitukseen. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä on nimittäin vahvistettu seuraavaa: "asetuksen [N:o 1408/71] aineellisten säännösten tulkinnassa on otettava huomioon paitsi säännösten sanamuoto, myös asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännökset ovat".[17]

31. Sovittamalla yhteen erilaiset kansalliset sosiaaliturvajärjestelmät asetuksella N:o 1408/71 neuvosto arvioi täyttäneensä EY:n perustamissopimuksen 51 artiklassa sille asetetun velvoitteen toteuttaa työtekijöiden vapaa liikkuvuus. Pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan omistettiin siirtotyöläisiin sovellettavan lainsäädännön määräytymiselle peräti kymmenen artiklaa asetuksen II osastossa eli 13—17 a artiklat, joista useimmat sisältävät useita kohtia. Näillä säännöksillä pyritään yksityiskohtaisen teknisen luettelon avulla välttämään kaikki mahdolliset lakiristiriidat, sekä positiiviset, jotta työntekijä ei samanaikaisesti kuuluisi usean lainsäädännön alaisuuteen, että negatiiviset, jotta työntekijä ei sovellettavan lainsäädännön puut-

16 — Tällä hetkellä yhteisöjen tuomioistuimessa on kuitenkin vireillä asia C-3/98, Schacht, jossa Hof van beroep te Gent (Belgia) pyytää saman säännöksen tulkintaa. Ennakkoratkaisukysymys on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* EYVL 1998, C 72, s. 9.

17 — Asia C-131/95, Huijbrechts, tuomio 13.3.1997 (Kok. 1997, s. I-1409, 16 kohta). Ks. vastaavasti asia C-136/91, Findling Wälzlager, tuomio 1.4.1993 (Kok. 1993, s. I-1793, 11 kohta) ja asia C-30/93, AC-ATEL Electronics Vertriebs, tuomio 2.6.1994 (Kok. 1994, s. I-2305, 21 kohta).

tuessa jäisi kokonaan ilman sosiaaliturvaa. Yhteisöjen tuomioistuin on oikeuskäytännössään todennut seuraavaa: "Asetuksen II osaston säännökset muodostavat täydellisen ja yhtenäisen lainvalintasäännösten järjestelmän, jonka tarkoituksena on saattaa yhteisön alueella liikkuva työntekijä pelkästään yhden jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmän alaiseksi, jotta voitaisiin välttää useiden kansallisten lainsäädäntöjen soveltaminen työntekijään ja siten tästä aiheutuvat hankaluudet". [18]

32. Periaate, jonka mukaan siirtotyöläinen on vain yhden jäsenvaltion lainsäädännön alainen, ilmenee asetuksen N:o 1408/71 13 artiklasta. Yhteisöjen tuomioistuimen tulkinnan mukaan tällä periaatteella estetään käytännössä mahdollisuus soveltaa samanaikaisesti useita kansallisia lainsäädäntöjä. [19]

Ainoa poikkeus tästä periaatteesta sisältyy asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohtaan, jota sovelletaan henkilöihin, jotka samanaikaisesti ovat palkatussa työssä ja toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina eri jäsenvaltioiden alueella ja joihin sovelletaan kummankin jäsenvaltion lainsäädäntöä, jos heitä koskee jokin asetuksen liitteessä VII mainittu tilanne. [20]

33. Yhteisöjen tuomioistuin on korostanut, että II osaston lainvalintasäännösten sitovuus merkitsee asianosaisille sitä, etteivät he saa valita mitä lainsäädäntöä heihin sovelletaan, [21] ja jäsenvaltioille, että nämä eivät saa päättää, missä suhteessa on sovellettava jäsenvaltion omaa tai jonkin toisen jäsenvaltion lainsäädäntöä. [22]

34. Asetuksen N:o 1408/71 II osaston toinen merkittävä periaate on, että siirtotyöntekijä kuuluu sen jäsenvaltion lainsäädännön alaisuuteen, jossa hän harjoittaa taloudellista toimintaansa (lex loci laboris). Asetuksen 13 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltion alueella palkatussa työssä oleva henkilö on tämän valtion lainsäädännön alainen, vaikka hän asuu toisessa valtiossa tai vaikka sen yrityksen kotipaikka, jonka palveluksessa hän työs-

18 — Alaviitteessä 17 mainittu asia Huijbrechts, tuomion 17 kohta. Ks. vastaavasti asia C-71/93, Van Poucke, tuomio 24.3.1994 (Kok. 1994, s. I-1101, 22 kohta); asia C-425/93, Calle Grenzshop Andresen, tuomio 16.2.1995 (Kok. 1995, s. I-269, 9 kohta) ja asia C-275/96, Kuusijärvi, tuomio 11.6.1998 (Kok. 1998, s. I-3419, 28 kohta).

19 — Asia 102/76, Perenboom, tuomio 5.5.1977 (Kok. 1977, s. 815, 11 kohta).

20 — Ratkaisuehdotuksessani 30.1.1997 annettuihin tuomioihin johtaneissa asioissa C-340/94, De Jaeck (Kok. 1997, s. I-461, erityisesti s. I-494) ja C-221/95, Hervein ja Hervillier (Kok. 1997, s. I-609, erityisesti s. I-634) esitin, että yhteisöjen tuomioistuin ennakkoratkaisukysymykset esittäneille tuomioistuimille antamiensa vastausten lisäksi kumoaisi asetuksen N:o 1408/71 14 c artiklan 1 kohdan b alakohdan ja liitteen VII siltä osin kuin niissä säädetään, että henkilö, joka samanaikaisesti on palkatussa työssä yhden jäsenvaltion alueella ja toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana toisen jäsenvaltion alueella, on kummankin jäsenvaltion lainsäädännön alainen.

21 — Asia C-60/93, Aldewereld, tuomio 29.6.1994 (Kok. 1994, s. I-2991, 18—20 kohta).

22 — Asia 60/85, Luijten, tuomio 10.7.1986 (Kok. 1986, s. 2365, 14 kohta); asia 2/89, Kits van Heijningen, tuomio 3.5.1990 (Kok. 1990, s. I-1755, 20 kohta); asia C-196/90, De Paep, tuomio 4.10.1991 (Kok. 1991, s. I-4815, 18 kohta) ja edellä alaviitteessä 18 mainittu asia Kuusijärvi, tuomion 30 kohta.

kentelee, on toisessa valtiossa. Sama koskee myös itsenäistä ammatinharjoittajaa, joka kuuluu sen valtion lainsäädännön alaisuuteen, jossa hän työskentelee, vaikka hän asuisi toisen valtion alueella. Merimiehiä koskee sen maan lainsäädäntö, jonka lipun alla purjehtivalla aluksella he harjoittavat ammattiaan.

35. Mainitusta periaatteesta on, kuten asian luonteeseen kuuluu, myös muutamia poikkeuksia, joista säädetään 14 artiklassa palkattujen työntekijöiden osalta, 14 a artiklassa itsenäisten ammatinharjoittajien osalta ja 14 b artiklassa merimiesten osalta. Tarkastelen seuraavassa näitä kolmea poikkeusta.

36. Asetuksen 14 artiklaa sovelletaan vain palkattuihin työntekijöihin. Sen 1 kohdassa vahvistetaan lainsäädäntö, jota sovelletaan jäsenvaltion alueella toimivan yrityksen palveluksessa tavallisesti työskentelevään henkilöön, joka lähetetään määräajaksi toisen jäsenvaltion alueelle suorittamaan siellä työtä tämän yrityksen palveluksessa. Kyseiseen henkilöön sovelletaan edelleen ensiksi mainitun valtion lainsäädäntöä, jos työskentelyn arvioitu kesto ei ole enempää kuin 12 kuukautta, jota voidaan tietyin edellytyksin pidentää 12 lisäkuukaudella. Kahden tai useamman jäsenvaltion alueella tavallisesti työskentelevään henkilöön sovellettava lainsäädäntö vahvistetaan 2 kohdassa, jonka sisältöä en tarkastele tässä yksityiskohtaisesti, koska sillä ei ole merkitystä nyt käsiteltävänä olevan asian ratkaisun kannalta.

37. Asetuksen N:o 1408/71 nyt voimassa olevan 14 artiklan 1 kohtaa vastanneen aikaisemman asetuksen N:o 3 [23] tulkinnassa yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että "säädetyn poikkeuksen tarkoitus on poistaa esteitä, jotka voivat haitata työntekijöiden vapaata liikkuvuutta, ja suosia keskinäistä taloudellista vuorovaikutusta ja välttää erityisesti työntekijöille, yrityksille ja sosiaaliturvasta vastaaville viranomaisille aiheutuvia hallinnollisia vaikeuksia. Jos tätä poikkeusta ei olisi, jäsenvaltion alueelle sijoittautunut yritys olisi velvollinen liittämään tavallisesti tämän jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvia työntekijöitään sen jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään, jonne heidät lähetetään työskentelemään lyhyeksi ajaksi. Tämä olisi usein työntekijän haitaksi, sillä kansallisten lainsäädäntöjen mukaan lyhytaikaiset työskentelyjaksot eivät yleensä oikeuta sosiaalisiin etuuksiin". [24]

38. Asetuksen 14 a ja 14 b artikla on saatettu osaksi asetusta N:o 1408/71 asetuksella N:o 1390/81, jolla jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen laajennettiin koskemaan yhteisön sisällä liikkuvia itsenäisiä ammatinharjoittajia.

23 — Siirtotyöläisten sosiaaliturvasta 25 päivänä syyskuuta 1958 annettu neuvoston asetus N:o 3 (EYVL 30, s. 561).

24 — Asia 35/70, Manpower, tuomio 17.12.1970 (Kok. 1970, s. 1251, 10—12 kohta). Ks. vastaavasti asia 19/67, Van der Vecht, tuomio 5.12.1967 (Kok. 1967, s. 445, erityisesti s. 457).

39. Asetuksen 14 a artiklan 1 kohdassa vahvistetaan lainsäädäntö, jota sovelletaan jäsenvaltion alueella tavallisesti toimivaan itsenäiseen ammatinharjoittajaan, joka siirtyy määräajaksi toisen jäsenvaltion alueelle tekemään työtä. Jos työn arvioitu kesto ei ole enempää kuin 12 kuukautta, jota voidaan tietyin edellytyksin pidentää 12 lisäkuukaudella, kuuluu työntekijä edelleen ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön alaisuuteen. Tämä on juuri se säännös, jota riita koskee ja joka lainsäätäjän tarkennuksen puuttuessa on johtanut nyt käsiteltävässä asiassa lausuntonsa esittäneiden osapuolten näkemyseroihin siitä, koskeeko se yksinomaan itsenäistä ammattitoimintaa vai voiko se koskea myös palkkatyötä.

Tavallisesti kahden tai useamman jäsenvaltion alueella toimivaan itsenäiseen ammatinharjoittajaan sovellettava lainsäädäntö vahvistetaan 2 kohdassa, jonka sisältöä en myöskään tarkastele tässä yksityiskohtaisesti, koska sillä ei ole merkitystä nyt käsiteltävänä olevan asian ratkaisun kannalta.

40. Viimeinen tässä käsittelemäni poikkeus lex loci laboris -yleisperiaatteen soveltamisesta siirtotyöläisiin on merenkulkijoita koskevassa 14 b artiklassa. Tässä esimerkkitapauksessa lainsäätäjä käyttää jälleen koko II osastolle tunnusomaista käsitteistöä ja edellyttää, että henkilön, joka suorittaa työtä toisen valtion lipun alla purjehtivalla aluksella sen yrityksen lähetämänä, jossa hän tavallisesti työskentelee, on suoritettava työ yrityksen lukuun, jotta hän edelleen kuuluisi sen jäsenvaltion lainsäädännön alaisuuteen, jossa hän tekee palkkatyötä. Vastaavasti artiklan 2 kohdassa edellytetään, että tavallisesti itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivan henkilön, joka suorittaa tilapäistä työtä toisen valtion lipun alla purjehtivalla aluksella, on suoritettava työ omaan lukuunsa, jotta hän edelleen olisi sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jossa hän tavallisesti toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana.

41. Yhdenmukaisuuksia on epäilemättä 14 artiklan 1 kohdan — joka koskee jäsenvaltiossa toimivassa yrityksessä työskenteleviä, toiseen jäsenvaltioon tämän yrityksen lukuun suoritettavaa tehtävää varten lähetettyjä henkilöitä — ja 14 b artiklan 1 kohdan välillä, joka koskee sellaisia henkilöitä, jotka tekevät työtä jäsenvaltion lipun alla purjehtivalla aluksella sen yrityksen palveluksessa, jossa he tavallisesti työskentelevät, ja jotka lähetetään suorittamaan työtä yrityksen lukuun toisen jäsenvaltion lipun alla purjehtivalla aluksella. Jotta nämä henkilöt edelleen kuuluisivat alkuperäisen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännön alaisuuteen, ei työn arvioitu kesto kummassakaan tapauksessa saa olla enempää kuin 12 kuukautta, jota voidaan tietyin edellytyksin pidentää 12 lisäkuukaudella, ja lisäksi työ toisessa jäsenvaltiossa on edelleen suoritettava saman yrityksen lukuun.

42. Tämä yhdenmukaisuus heijastuu 14 artiklan 1 kohdan ja 14 b artiklan 1 kohdan soveltamisesta tehdyissä hallintotoimikunnan päätöksissä nro 128[25] ja 162.[26] Ensiksi mainitussa päätöksessä korostetaan, että yksi ratkaiseva edellytys kummankin säännöksen soveltamiselle on työntekijän ja hänet palkanneen yrityksen välinen kiinteä yhteys, joka muodostuu erityisesti siitä, että työntekijä saa yritykseltä palkkaa ja pysyy yrityksen palveluksessa.

Jälkimmäisessä päätöksessä säädetään, että työtä pidetään lähettävän valtion yrityksen lukuun suoritettuna, mikäli vahvistetaan, että työ suoritetaan tälle yritykselle ja että työntekijän ja hänet toiseen valtioon työhön lähettäneen yrityksen välillä on kiinteä yhteys. Sen määrittämiseksi, onko tällainen kiinteä yhteys olemassa ja onko työntekijä edelleen lähettävän yrityksen palveluksessa, on otettava huomioon joukko tekijöitä, erityisesti vastuu työhön ottamisesta, työsopimuksesta, erottamisesta ja työn luonteen määrittelemisestä. Päätöksessä edellytetään myös, että toimivaltaisen laitoksen siinä jäsenvaltiossa, jonka lainsäädännön alaisena asianomainen säilyy, on tiedotettava sekä työnantajalle että työntekijälle niistä edellytyksistä, jotka vaaditaan, jotta työntekijä edelleen pysyisi tämän valtion lainsäädännön alaisena. Lisäksi päätöksessä edellytetään, että työnantajalle on ilmoitettava tarkastusten mahdollisuudesta koko komennusjakson ajan sen varmistamiseksi, että komennus ei ole keskeytynyt. Valvonta voidaan kohdistaa erityisesti siihen, onko pakolliset maksut suoritettu ja onko työnantajan ja työntekijän välinen kiinteä yhteys säilynyt.

43. Jotta jäsenvaltion alueella tavallisesti itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva henkilö, joka siirtyy toiseen jäsenvaltioon suorittamaan tilapäistä työtä, edelleen kuuluisi ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön alaisuuteen, ei lainsäätäjä kuitenkaan ole edellyttänyt, että hänen olisi suoritettava myös tämä työ omaan lukuunsa, eikä myöskään käyttänyt säännöksessä sellaisia ilmaisuja, jotka mahdollistaisivat erilaisia tulkintoja.

44. Kun otetaan huomioon, että 14 a artikla liitettiin asetukseen, kun neuvosto teki tarvittavat mukautukset asetukseen N:o 1408/71, jotta sitä voitiin soveltaa myös itsenäisiin ammatinharjoittajiin, saattaisi olla houkuttelevaa viitata perustamissopimuksen 52 artiklan mukaiseen sijoittautumisoikeuteen ja perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan mukaiseen palvelujen tarjoamisen vapauteen, joihin komissio näyttää viitanneen perättäisissä ehdotuksissaan.

45. Kun toisaalta otetaan huomioon ne olosuhteet, joissa säännös on annettu, voidaanko silloin ajatella, että päättäessään

25 — Toiseen jäsenvaltioon työhön lähetettyihin työntekijöihin sovellettavaan lainsäädäntöön liittyvän neuvoston asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 14 b artiklan 1 kohdan soveltamisesta 17.10.1985 tehty Euroopan yhteisöjen siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan päätös nro 128 (EYVL 1986, C 141, s. 6).

26 — Toiseen jäsenvaltioon työhön lähetettyihin työntekijöihin sovellettavaan lainsäädäntöön liittyvän neuvoston asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan ja 14 b artiklan 1 kohdan tulkinnasta 31.5.1996 tehty Euroopan yhteisöjen siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan päätös nro 162 (EYVL L 241, s. 28).

käyttää ilmaisua "työ", neuvosto halusi osoittaa, että ilmaisulla tarkoitetaan vain itsenäistä ammatinharjoittamista?

46. Näkemykseni mukaan tämä ei ole kyseisen ilmaisun oikea tulkinta seuraavista syistä:

— Ensinnäkään neuvosto ei ottanut huomioon komission ehdotuksia. Uskon siksi, että neuvosto täysin tietoisesti valitsi paljon yleisemmän ilmaisun kuin ne, joita sille oli ehdotettu.

— Toiseksi samanlaisessa tilanteessa oleviin merenkulkijoihin sovellettavan lainsäädännön määrittämiseksi edellisen artiklan kanssa samanaikaisesti annetun 14 b artiklan 2 kohdassa säädetään, että toisen jäsenvaltion lipun alla purjehtivalla aluksella suoritettava työ on tehtävä omaan lukuun.

— Kolmanneksi ei ole välttämätöntä vedota henkilöiden ja palvelujen vapaata liikkuvuutta koskeviin perustamissopimuksen määräyksiin asetuksen N:o 1408/71 tulkintaa varten. Tämän yhteisöjen tuomioistuin vahvisti asiassa De Jaeck [27] antamassaan tuomiossa, jonka mukaan asetuksessa käytetyt palkatun työntekijän ja itsenäisen ammatinharjoittajan käsitteet viittaavat määritelmiin, jotka näille käsitteille on annettu jäsenvaltioiden sosiaaliturvalainsäädännössä, ja nämä käsitteet ovat riippumattomia siitä luonteesta, joka toiminnalla työlainsäädännön mukaan on. Yhteisöjen tuomioistuin on toisaalta vahvistanut asiassa Martínez Sala [28] antamassaan tuomiossa, että EY:n perustamissopimuksen 48 artiklan ja asetuksen N:o 1612/68 [29] mukaan työntekijänä on pidettävä henkilöä, joka suorittaa määrätyn ajanjakson aikana toisen hyväksi ja tämän valvonnan alaisena tehtäviä, joista hänelle suoritetaan vastike, kun taas henkilöä on pidettävä asetuksessa N:o 1408/71 tarkoitettuna työntekijänä sillä perusteella, että hänellä on vaikka vain yhden vakuutustapahtuman varalta joko pakollinen tai vapaaehtoinen vakuutus jossakin asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan a kohdassa mainitussa yleisessä taikka erityisessä sosiaaliturvajärjestelmässä työsuhteen olemassaolosta riippumatta.

47. Koska neuvosto tavallisesti itsenäisenä ammatinharjoittajana jäsenvaltiossa toimivan ja toiseen jäsenvaltioon määräaikaista työtä suorittamaan siirtyvän työntekijän asemaa säännellessään ei edellyttänyt, että tällaisen henkilön on suoritettava työ

27 — Mainittu edellä alaviitteessä 20, tuomion 19 kohta.

28 — Asia C-85/96, Martínez Sala, tuomio 12.5.1998 (Kok. 1998, s. I-2691, 32 ja 36 kohta).

29 — Työntekijöiden vapaasta liikkumisesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2).

omaan lukuunsa myös toisessa jäsenvaltiossa, jotta hän pysyisi alkuperäisen jäsenvaltion lainsäädännön alaisuudessa sinä aikana, kun hän työskentelee ulkomailla, on yhteisön lainsäätäjän tarkoitus ollut sisällyttää "työn" käsitteeseen kaikki taloudellinen toiminta riippumatta siitä, mikä määritelmä sille on annettu toisen jäsenvaltion työ- tai sosiaaliturvalainsäädännössä.

48. Asiassa De Jaeck [30] annetussa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin teki eräitä johtopäätöksiä, joilla on merkitystä tämän asian ratkaisun kannalta, koska ne vahvistavat sen, että asetuksen henkilöllisen soveltamisalan ja asetuksella käyttöön otetun lainvalintajärjestelmän johdonmukainen tulkinta edellyttää asetuksen II osaston kiistanalaisten säännösten tulkintaa asetuksen 1 a artiklan määritelmien perusteella, vaikka on kiistatonta, että asetuksen N:o 1408/71 II osaston säännöksissä kirjaimellisesti viitataan henkilöihin, jotka tekevät palkkatyötä ja toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina, eikä palkattuihin työntekijöihin ja itsenäisiin ammatinharjoittajiin. Samalla tavalla kuin henkilön määritteleminen asetuksen 1 artiklan a alakohdassa ja 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi palkatuksi työntekijäksi tai itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi perustuu työntekijää koskevaan kansalliseen sosiaaliturvajärjestelmään, on asetuksen II osaston mukaisella palkkatyöllä ja itsenäisellä ammatinharjoittamisella ymmärrettävä tarkoitettavan toimintaa, joka on määritelty tällaiseksi toiminnaksi sen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännössä, jonka alueella toimintaa harjoitetaan.

30 — Mainittu edellä alaviitteessä 20, tuomion 22 ja 23 kohta.

49. Tämän periaatteen mukaisesti, palatakseni vielä 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkintaan, kyseessä oleva toiminta on määriteltävä itsenäiseksi ammatinharjoittamiseksi sen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännössä, jossa toimintaa tavallisesti harjoitetaan. Kun toiminta on määritelty sellaiseksi sen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännössä, jossa sitä harjoitetaan, voidaan asianomaiselle tunnustaa itsenäisen ammatinharjoittajan asema.

50. Nyt käsiteltävänä olevan asian tosiseikat antavat täydellisen kuvan asetuksen henkilöllisen soveltamisalan ja lainvalintajärjestelmän johdonmukaisesta tulkinnasta, joka yhteisöjen tuomioistuimessa on muotoutunut. Pääasian kantajat harjoittavat tavallisesti taloudellista toimintaa Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Yleisperiaatteen mukaan heitä koskee sen maan lainsäädäntö, jossa toimintaa harjoitetaan, eli tässä tapauksessa Yhdistynyt kuningaskunta. Tämän jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännön mukaan toimintaa, jota he harjoittavat, pidetään "itsenäisenä ammatinharjoittamisena", ja siksi kantajat ovat asetuksessa N:o 1408/71 tarkoitettuja "itsenäisiä ammatinharjoittajia". Jos kantajat olisivat lopettaneet tämän taloudellisen toiminnan harjoittamisen Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja lähteneet harjoittamaan sitä Belgiassa, heidät määriteltäisiin asetuksen mukaan palkatuiksi työntekijöiksi, koska Belgian sosiaaliturvalainsäädännössä oopperalaulajan ammattia pidetään palkkatyönä. Kummassakin tapauksessa nämä käsitteet ovat täysin riippumattomia määritelmästä, joka niillä on kunkin jäsenvaltion työoikeudessa.

Esimerkki osoittaa miten helposti sama toiminta voidaan määritellä eri tavalla kahden eri jäsenvaltion sosiaalilainsäädännössä. Tästä syystä tarvitaan yhteensovittamista, jotta olisi vain yksi lainsäädäntö, jota sovelletaan siirtotyöläisiin kaikissa heitä koskevissa tilanteissa ja joka voidaan määritellä selkeästi ja yhdenmukaisesti koko yhteisössä.

51. Kuten jo edellä olen todennut, työntekijöihin sovellettavasta lex loci laboris -yleisperiaatteesta on tiettyjä poikkeuksia, joiden perusteella työntekijät voivat jonkin aikaa kuulua edelleen sen valtion lainsäädännön alaisuuteen, jossa he tavallisesti harjoittavat toimintaansa. Tämän oikeuden ensimmäinen edellytys on, että työn, jota varten työntekijä siirtyy toiseen jäsenvaltioon, arvioitu kesto ei ole enempää kuin 12 kuukautta, jota voidaan tietyin edellytyksin pidentää 12 lisäkuukaudella. Tämä edellytys koskee yhtäläisesti kaikkia työntekijöitä.

Palkattuja työntekijöitä, myös merimiehiä, koskee toinen edellytys, jonka mukaan komennuksen aikana tehtävä työ on suoritettava yrityksen lukuun. Haluan korostaa, että tässä edellytyksessä ei mielestäni niinkään ole kyse siitä, että toisessa jäsenvaltiossa suoritetun työn olisi oltava palkkatyötä sen täsmällisessä merkityksessä, vaan siitä, että komennukselle lähetetyn työntekijän on säilytettävä yhteys yritykseen, jossa hän tavallisesti työskentelee, jotta häntä ei koskisi määritelmä, joka toisen valtion sosiaaliturvalainsäädännössä annetaan sille nimenomaiselle toiminnalle, jota hän siellä harjoittaa, sillä sen valtion lainsäädäntöä ei voida soveltaa.

Tavallisesti itsenäistä ammattitoimintaa harjoittavia merimiehiä koskevan toisen edellytyksen mukaan heidän on suoritettava toisen jäsenvaltion lipun alla purjehtivalla aluksella tekemänsä työ omaan lukuunsa koko komennuksen ajan.

52. Asetuksessa N:o 1408/71 ei ilmeisestikään aseteta työn tilapäisyyden lisäksi muita edellytyksiä sille, että jäsenvaltiossa tavallisesti toimiviin itsenäisiin ammatinharjoittajiin, jotka tekevät työtä toisen jäsenvaltion alueella, voidaan soveltaa alkuperäisen valtion sosiaaliturvalainsäädäntöä.

53. Seuraako tästä, että kuka tahansa voi esimerkiksi liittyä yrittäjien sosiaaliturvajärjestelmään yhdessä jäsenvaltiossa, siirtyä toiseen jäsenvaltioon vuoden ajaksi työskentelemään rakennusalalla ja vedota siihen, että jälkimmäisen valtion sosiaalilainsäädäntöä ei sovelleta häneen sen perusteella, että hän kuuluu edelleen ensiksi mainitun valtion sosiaalilainsäädännön alaisuuteen?

54. Uskon, ettei tällainen säännösten väärinkäyttö ole mahdollista 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla, ja että väärinkäytöksiä voi esiintyä vain, jos säännöksen soveltamisen lähtökohdaksi edellytettävään tilanteeseen ei kiinnitetä riittävästi huomiota.

55. On kiistatonta, että asetuksen N:o 1408/71 13 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan jäsenvaltion alueella toimivaan itsenäiseen ammatinharjoittajaan sovelletaan kyseisen valtion lainsäädäntöä, ja kun sovellettava lainsäädäntö on määritetty, se on ainoa, jota sovelletaan, niin kauan kuin ammatinharjoittajan tilanne pysyy samana.

Jotta kysymykseen voi tulla 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu siirtyminen, johon liittyvät edellä mainitut edut, edellytetään asianomaisen myös "tavallisesti" toimivan itsenäisenä ammatinharjoittajana jossakin jäsenvaltiossa. Mielestäni on ilmeistä, että tämä edellytys ei täyty, jos joku yhtenä päivänä liittyy itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmään ja seuraavana päivänä pyytää E 101 -todistusta lähteäkseen sen turvin työskentelemään toiseen jäsenvaltioon.

56. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sosiaaliturvajärjestelmään tai sen osaan liittymistä koskevan oikeuden tai velvollisuuden edellytykset vahvistetaan kunkin jäsenvaltion lainsäädännön mukaan edellyttäen, että siihen ei tältä osin sisälly omien kansalaisten ja muiden jäsenvaltioiden kansalaisten välistä syrjintää. [31]

Yhteisön oikeudessa ei käsitellä edellytyksiä, jotka jäsenvaltiot asettavat alueellaan toimivien itsenäisten ammatinharjoittajien liittymiselle johonkin tiettyyn sosiaaliturvajärjestelmään. Kun jäsenvaltion toimivaltainen laitos soveltaa asetuksen N:o 1408/71 säännöstä, kuten sen 14 a artiklan 1 kohdan a alakohtaa, se käyttää kuitenkin yhteisön oikeuden nojalla sille kuuluvaa toimivaltaa, kun se toimii laitoksena, joka voi myöntää asianomaiselle henkilölle tämän asetuksen mukaisen oikeuden. Laitos on siten velvollinen tutkimaan, ovatko asetuksen mukaiset edellytykset täyttyneet ennen kuin se myöntää asianomaiselle oikeuden pysyä oman lainsäädäntönsä alaisuudessa niin kauan kuin hän työskentelee toisessa jäsenvaltiossa.

57. Milloin 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamisedellytyksiä voidaan

31 — Asia 29/88, Schmitt, tuomio 28.2.1989 (Kok. 1989, s. 581) ja asia C-297/92, Baglieri, tuomio 20.10.1993 (Kok. 1993, s. I-5211, 13 kohta).

pitää täytettyinä? Mielestäni edellytyksiä on useita:

— Ensimmäisen edellytyksen mukaan itsenäistä ammattitoimintaa, jonka perusteella vastaavaan sosiaaliturvajärjestelmään voidaan liittyä, on harjoitettava "tavallisesti", minkä pitäisi alusta pitäen estää näennäiset liittymiset.

— Toisen edellytyksen mukaan asianomaisen on lähdettävä toiseen jäsenvaltioon "suorittamaan työtä". Säännöksessä ei käytetä sanamuotoa mennä työskentelemään tai harjoittaa taloudellista toimintaa, eikä siinä käytetä mitään muutakaan kysymykseen tulevaa ilmaisua. Työn suorittamisella tarkoitetaan todellista ja määrättyä työtä, jonka sisältö määritellään etukäteen ja joka voidaan näyttää toteen vastaavilla sopimuksilla, kuten pääasian kantajat ovat tehneet.

— Kolmas edellytys liittyy edelliseen, ja sen mukaan työn arvioitu kesto ei saa olla enempää kuin 12 kuukautta, jota voidaan tietyin edellytyksin pidentää enintään 12 lisäkuukaudella, jos työn suoritusaika pitenee ennalta arvaamattomien olosuhteiden vuoksi. Työn kesto on siten arvioitava ennakolta ja se on merkittävä todistukseen.

— Neljännen edellytyksen mukaan kyseessä on nimenomaan oltava yksi työ, mikä estää usean perättäisen työn riippumatta siitä, tehdäänkö ne samalle vai useammalle toimeksiantajalle, mikä näkemykseni mukaan edellyttäisi erillisiä todistuksia.

— Viides edellytys on implisiittinen, ja sen mukaan asianomaisen toiminnan harjoittamiseen liittyvät rakenteet, vaikka ne olisivat vähäisiä, pysyvät sillä tavoin samoina hänen työskennellessään toisessa valtiossa, että hän takaisin palattuaan voi jatkaa toimintaansa tavalliseen tapaan.

58. Verrattuani eri työntekijäryhmiin sovellettavia edellytyksiä olen todennut, että vaikka asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan toiseen jäsenvaltioon lähetetyllä palkatulla työntekijällä on oikeus edelleen kuulua alkuperäisen jäsenvaltion sosiaalilainsäädännön alaisuuteen vain siinä tapauksessa, että se työ, jota hän lähtee tekemään, suoritetaan saman yrityksen lukuun, jonka palveluksessa hän on, tässä säännöksessä ei edellytetä, että työntekijä tavallisesti on ollut palkkatyössä alkuperäisessä valtiossa ennen kuin hänet on lähetetty toiseen valtioon. Tämä tapaus koskee myös sellaisia työntekijöitä, jotka on jäsenvaltiossa, jossa yrityksen kotipaikka tai sivutoimipaikka on, palkattu lähetettäviksi toiseen jäsenvaltioon. [32] Ratkaisevaa palkattujen työntekijöiden osalta on, että heidät lähettää se yritys, jonka palveluksessa he tavallisesti ovat, eli että

32 — Yhteisöjen tuomioistuin on tarkastellut tätä kysymystä edellä alaviitteessä 24 mainituissa asioissa Van der Vecht ja Manpower.

työntekijän ja hänet komennukselle lähettäneen yrityksen välillä on kiinteä yhteys.

59. Jos kyseessä sitä vastoin on yhdessä jäsenvaltiossa toimiva itsenäinen ammatinharjoittaja, joka siirtyy toiseen jäsenvaltioon tekemään työtä, edellytetään 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdassa, että asianomaisen on *tavallisesti* toimittava itsenäisenä ammatinharjoittajana alkuperäisessä valtiossa, jotta hän voi edelleen kuulua sen sosiaalilainsäädännön alaisuuteen. Ratkaisevaa itsenäisten ammatinharjoittajien osalta on, että he tavallisesti harjoittavat tätä toimintaa yhdessä jäsenvaltiossa. Haluan korostaa, että tämä edellytys on täyttynyt ja itsenäisen ammatinharjoittajan voidaan katsoa siirtyneen suorittamaan määrättyä työtä ennalta määrätyksi ajaksi, jos hän kyseisenä aikana säilyttää ne rakenteet, jotka ovat tarpeen toiminnan harjoittamiseksi alkuperäisessä valtiossa, sillä muussa tapauksessa työntekijän olisi vaikea palata takaisin ja jatkaa itsenäisen ammatin harjoittamista tavalliseen tapaan sen jälkeen, kun työ toisessa jäsenvaltiossa on suoritettu.

Rakenteilla tarkoitan — pyrkimättä antamaan täydellistä luetteloa — esimerkiksi toimistoja, sosiaaliturvajärjestelmään suoritettavia maksuja, välittömien verojen ja ammatilliseen toimintaan kohdistuvien verojen maksua, toimiluvan ja arvonlisäveronumeron säilyttämistä sekä kauppakamarin ja alan järjestöjen jäsenyyttä ja niihin liittyvien maksujen suorittamista. Sen jäsenvaltion toimivaltainen laitos, jonka lainsäädännön alaisuudessa asianomainen pysyy, voi tietysti kohdistaa tarkastuksia kaikkeen tähän joko viran puolesta tai sen jäsenvaltion toimivaltaisen laitoksen pyynnöstä, jossa työ tehdään.

60. Edellä esitettyihin perusteluihin viitaten ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa kansalliselle tuomioistuimelle, että asetuksen N:o 1408/71 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdassa olevalla "työn" käsitteellä tarkoitetaan kaikenlaista taloudellista toimintaa, eikä merkitystä kyseisen säännöksen soveltamisen kannalta ole sillä, pidetäänkö toimintaa palkkatyönä vai itsenäisenä ammatinharjoittamisena sen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännössä, jossa sitä harjoitetaan.

B *Toinen kysymys*

61. Toisella ennakkoratkaisukysymyksellään kansallinen tuomioistuin pyytää ratkaisemaan sen, miten on määriteltävä, toimiiko henkilö samanaikaisesti palkatussa työssä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana eri jäsenvaltioiden alueilla asetuksen N:o 1408/71 14 c artiklassa tarkoitetulla tavalla.

62. Kantajat väittävät, että 14 c artiklan soveltaminen edellyttää, että toimintaa on harjoitettava jatkuvasti ja samanaikaisesti kahdessa jäsenvaltiossa ennalta määrittele-

mättömän ajan, joka kuitenkin on pitempi kuin kantajien oopperaesitystä varten Belgiassa viettämä aika. Lisäksi toiminnan sekä itsenäisenä ammatinharjoittajana että palkatussa työssä on oltava luonteeltaan ennemminkin pysyvää kuin tilapäistä, ja se on suoritettava kummankin valtion taloudessa tapahtuvan tietyn vakaan ja jatkuvan yhdentymisen puitteissa.

63. TRM katsoo, että 14 c artiklassa säännellään sellaisia tilanteita, joille on tunnusomaista tietty pysyvyys, kun taas 14 a artikla koskee tilanteita, joiden kesto on rajallinen. Siksi TRM esittää, että 14 c artiklan mukainen "samanaikainen" toiminta on tulkittava siten, että asianomainen kuuluu palkkatyöntekijöiden sosiaaliturvalainsäädännön piiriin yhden tai useamman jäsenvaltion alueella tekemänsä palkkatyön osalta, jonka arvioitu kesto on pitempi kuin 12 kuukautta, ja että hän samalla kuuluu itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvalainsäädännön piiriin yhden tai useamman jäsenvaltion alueella itsenäisenä ammatinharjoittajana samanaikaisesti harjoittamansa toiminnan osalta.

64. Ranskan hallitus katsoo, että asianomainen toimii samanaikaisesti palkkatyössä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa siitä hetkestä, kun hän näiden toimintojen perusteella samanaikaisesti kuuluu kahden tai useamman jäsenvaltion palkattuja työntekijöitä ja itsenäisiä ammatinharjoittajia koskevan sosiaaliturvalainsäädännön alaisuuteen.

65. Saksan hallitus vuorostaan arvioi, että kyseessä voi olla toiminnan harjoittaminen "samanaikaisesti" kahdessa jäsenvaltiossa silloin, kun asianomainen työskentelee suhteellisen vakituisesti kummassakin jäsenvaltiossa vuorotellen, mutta ei silloin kun asianomainen kiinnitetään toiseen jäsenvaltioon yhtä tai kahta tehtävää varten, kuten taiteilijat kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa.

66. Alankomaiden hallituksen mielestä sen määrittelemiseksi, harjoittaako henkilö "samanaikaisesti" toimintaa eri jäsenvaltioissa 14 c artiklassa tarkoitetulla tavalla, on kutakin yksittäistä tapausta tarkasteltaessa otettava huomioon useita näkökohtia: kuuluuko toiminta kahdessa tai useammassa maassa asianomaisen tavallisiin työjärjestelyihin, harjoitetaanko toimintaa säännöllisesti ja onko toiminta todellista. Näillä perusteilla Alankomaiden hallituksen johtopäätös on, että 14 c artiklaa ei voida soveltaa pääasian kantajiin, koska he työskentelivät teoksen esityksen aikana vain Belgiassa ja palasivat alkuperäiseen maahansa esitysten päätyttyä.

67. Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen mukaan 14 c artiklaa sovelletaan sellaiseen henkilöön, joka jatkuvasti ja pysyvästi yhdistää yhdessä jäsenvaltiossa harjoittamansa itsenäisen ammattitoiminnan toisessa jäsenvaltiossa tekemäänsä palkattuun työhön.

68. Komission tulkinnan mukaan toiminnan säännöllinen ja ennakolta arvioitavissa oleva toistuminen kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa määrätyn jakson aikana, joka kestoltaan voi vaihdella kuukaudesta useaan vuoteen, on pääasiallinen peruste sille, että työskentelyä voidaan pitää 14 c artiklassa tarkoitettuna samanaikaisena toimintana. Tässä suhteessa sillä ei ole suurtakaan merkitystä, miten kauan toimintaa harjoitetaan samanaikaisesti tai säännöllisesti vuorotellen, eikä samanaikaisen toiminnan myöskään tarvitse olla määräaikaista.

69. Asetuksen N:o 1408/71 14 c artiklan tulkinnan kannalta ja ennen kaikkea sen ratkaisemiseksi, milloin henkilö toimii samanaikaisesti palkatussa työssä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana eri jäsenvaltioiden alueella, on mielestäni syytä jälleen turvautua säännöksen sanamuotoon ottaen huomioon asiayhteys, johon se kuuluu.

70. Säännöksen sanamuodon perusteella voin todeta, että siinä edellytetään, että toiminnan palkatussa työssä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana eri jäsenvaltioissa on oltava samanaikaista. Tämä on myös ainoa edellytys.

Siltä osin, kuin tämä tilanne on ratkaiseva määrittäessä, mitä lainsäädäntöä sellaiseen henkilöön sovelletaan, joka harjoittaa taloudellista toimintaa kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa, se on verrattavissa tilanteisiin, joita säännellään 14 artiklan 2 kohdassa, joka koskee kahden tai useamman jäsenvaltion alueella tavallisesti työskenteleviä henkilöitä, ja 14 a artiklan 2 kohdassa, joka koskee tavallisesti kahden tai useamman jäsenvaltion alueella toimivia itsenäisiä ammatinharjoittajia.

71. Asetuksen 14 c artiklan sekä 14 ja 14 a artiklan välillä on kuitenkin olennainen ero. Ensin mainitussa artiklassa edellytetään vain, että toimintaa on harjoitettava samanaikaisesti ilman vaatimusta, jonka mukaan asianomaisen tavallisesti olisi harjoitettava jotakin niistä yhdessä tai useassa jäsenvaltiossa, kun taas kahdessa muussa säännöksessä edellytetään, että asianomainen tavallisesti harjoittaa toimintaa kummassakin valtiossa.

72. Käytännössä 14 c artiklan soveltaminen edellyttää ensiksikin, että asianomainen ei siirry toiseen jäsenvaltioon 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti, eikä 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti, sillä kummassakin tapauksessa sovellettava lainsäädäntö on edelleen sen jäsenvaltion lainsäädäntö, jossa hänet on otettu töihin, mikäli hän on palkattu työntekijä, tai sen jäsenvaltion lainsäädäntö, jossa hän tavallisesti toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana, eikä sen jäsenvaltion lainsäädännöllä, jossa tilapäinen työ tehdään, ole mitään vaikutusta työn luonteen määrittelyn kannalta.

73. Asiassa De Jaeck [33] annetun tuomion valossa tätä säännöstä voidaan soveltaa henkilöön, joka yhdessä jäsenvaltiossa harjoittaa kyseessä olevan valtion sosiaaliturvalainsäädännön mukaan itsenäisenä ammatinharjoittamisena pidettävää taloudellista toimintaa vastaavaan järjestelmään liittymisen osalta ja joka samanaikaisesti harjoittaa toisessa jäsenvaltiossa taloudellista toimintaa, jota tämän valtion sosiaaliturvalainsäädännön mukaan pidetään palkkatyönä palkattuihin työntekijöihin sovellettavaan järjestelmään liittymisen osalta.

Hyvä esimerkki tapauksesta, jossa 14 c artiklaa sovelletaan, on tuomio, joka koskee Ranskassa asuvaa Ranskan kansalaista Claude Herveiniä, joka hoiti pääjohtajan sekä hallituksen jäsenen ja hallituksen varapuheenjohtajan tehtäviä eri yhtiöissä Ranskassa ja Belgiassa ja joka määriteltiin Ranskan sosiaaliturvalainsäädännössä palkatuksi työntekijäksi, kun taas Belgian sosiaaliturvalainsäädännössä hänet määriteltiin itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi. [34]

74. Jos nämä edellytykset täyttyvät, yhdyn komission näkemykseen, jonka mukaan samanaikaisesti tai säännöllisesti vuorotellen harjoitetun toiminnan kestolla ei ole suurtakaan merkitystä, eikä samanaikaisen toiminnan myöskään välttämättä tarvitse olla määräaikaista.

75. Edellä esittämieni syiden perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa kansalliselle tuomioistuimelle, että henkilö on samanaikaisesti palkkatyössä ja toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana eri jäsenvaltioiden alueella asetuksen N:o 1408/71 14 c artiklan mukaisesti, ilman että häntä koskee mikään 14 artiklan 1 kohdassa ja 14 a artiklan 1 kohdassa säännelty tilanne, kun hän harjoittaa yhdessä jäsenvaltiossa sellaista taloudellista toimintaa, joka kyseisen valtion sosiaaliturvalainsäädännössä luokitellaan palkkatyöksi vastaavaan sosiaaliturvajärjestelmään liittymisen osalta, samalla kun hän harjoittaa toisessa jäsenvaltiossa taloudellista toimintaa, jota kyseisen valtion sosiaaliturvalainsäädännön mukaan pidetään itsenäisenä ammatinharjoittamisena sellaiseen sosiaaliturvajärjestelmään liittymisen kannalta, jota sovelletaan itsenäisiin ammatinharjoittajiin.

C *Kolmas kysymys*

76. Kolmannella kysymyksellään, jota mielestäni on tarkasteltava kokonaisuutena, kansallinen tuomioistuin pyytää ratkaisemaan, minkälaiset oikeusvaikutukset on todistuksella, jonka antamisesta erityisesti säädetään asetuksen N:o 574/72 11 a artiklassa ja 12 a artiklan 7 kohdassa, ja tarkemmin sanottuna, perustetaanko todistuksella oikeuksia vai onko sen vaikutus pelkästään toteava, ja onko sen vaikutuksia pidettävä taannehtivina.

33 — Edellä alaviitteessä 20 mainittu tuomio.

34 — Ks. asia C-221/95, Hervein ja Hervillier, tuomio 30.1.1997 (Kok. 1997, s. I-609) sekä samassa asiassa 11.7.1996 esittämäni ratkaisuehdotus (Kok. 1997, s. I-611).

77. Pääasian kantajat väittävät, että toimivaltaisen laitoksen antama todistus sitoo lähtökohtaisesti toisen jäsenvaltion sosiaaliturvasta vastaavaa laitosta ja asianomaisen henkilön palveluja käyttävää toimeksiantajaa siltä osin kuin todistuksessa määritellään sovellettava lainsäädäntö ja rajataan aika, jonka asianomainen pysyy tämän lainsäädännön alaisuudessa. Jos toisen jäsenvaltion toimivaltainen laitos epäilee todistuksen pätevyyttä tai sisältöä ja haluaa jättää sen huomioon ottamatta, tämän laitoksen on otettava yhteyttä todistuksen antaneeseen laitokseen tarkistaakseen nämä seikat. Jos laitokset eivät pääse yksimielisyyteen, on jälkimmäisen valtion käännyttävä hallintotoimikunnan puoleen. Jollei hallintotoimikunta mitätöi todistuksen sitovaa vaikutusta, se sitoo edelleen jälkimmäisen jäsenvaltion sosiaaliturvasta vastaavaa laitosta.

78. TRM esittää, ettei sitä voida velvoittaa hyväksymään todistusta, koska se on osoitettu Belgian sosiaaliturvasta vastaavalle laitokselle, joka ei hyväksy sitä. TRM katsoo, että todistuksen vaikutus sitoo vain sen jäsenvaltion sosiaaliturvasta vastaavaa laitosta, jossa työ tehdään, jos työ luokitellaan todistuksessa itsenäiseksi ammatinharjoittamiseksi ja jos siinä määritellään sovellettava lainsäädäntö. Vaikutus on sitova niin kauan kun todistuksen antanut sosiaaliturvasta vastaava laitos peruuttaa tai muuttaa sen tai kunnes se kumotaan tai muutetaan oikeuden päätöksellä. Jos E 101 -todistus annetaan tai esitetään sen jälkeen, kun työ toisessa jäsenvaltiossa on jo aloitettu, sillä ei ole sitovaa eikä taannehtivaa vaikutusta.

79. Ranskan hallitus arvioi, että sen jäsenvaltion sosiaaliturvasta vastaavan laitoksen, jossa työ tehdään, on hyväksyttävä tiedot, jotka on merkitty sen jäsenvaltion laitoksen antamaan E 101 -lomakkeeseen, jossa asianomaisen kotipaikka on, ja että lomakkeella voi olla taannehtiva vaikutus.

80. Saksan hallituksen näkemyksen mukaan kiistanalaisella lomakkeella, jolla todistetaan, että asianomainen edelleen kuuluu sen jäsenvaltion lainsäädännön alaisuuteen, jonka sosiaaliturvasta vastaava laitos on antanut sen, velvoittaa vain tätä laitosta, eikä sen jäsenvaltion laitosta, jossa työ tehdään ja joka ei ole ollut osallisena todistuksen antamiseen. Näillä edellytyksillä E 101 -todistuksella voi olla vaikutuksia, jotka ulottuvat sen antamista tai esittämistä edeltävään aikaan.

81. Alankomaiden hallitus katsoo, että E 101 -todistus ei sido sen jäsenvaltion laitosta, jonka alueella toimintaa harjoitetaan, eikä myöskään työntekijän palveluja käyttävää toimeksiantajaa, mutta toteaa, että todistuksella luodaan olettamus siitä, että kyseessä on jokin asetuksen N:o 1408/71 II osastossa tarkoitetuista

tilanteista. Työn suorituspaikan laitos voi kuitenkin näyttää toteen, että todistuksen saaja tekee työtä, joka ei vastaa todistuksessa esitettyjä tietoja. Jos tosiasiallinen tilanne vastaa todistuksessa esitettyjä tietoja, voidaan todistukselle antaa taannehtiva vaikutus.

82. Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen näkemys poikkeaa muiden asiassa huomautuksensa esittäneiden näkemyksestä, sillä se ehdottaa, että yhteisöjen tuomioistuin antaisi asiassa sellaisen tulkinnan, jonka mukaan E 101 -todistus sitoo sen jäsenvaltion sosiaaliturvasta vastaavaa laitosta, jossa työ tehdään, ja työntekijän palveluja toisessa jäsenvaltiossa käyttävää toimeksiantajaa, jollei todistuksen antanut laitos ole peruuttanut sitä. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ehdottaa myös, että todistuksella olisi taannehtiva vaikutus, jos jaksot, joille todistus on annettu, ovat jo päättyneet sitä annettaessa tai esitettäessä.

83. Komissio vuorostaan katsoo, että kiistanalainen lomake ei ole kumoamaton todistus toisen jäsenvaltion laitokseen tai asianomaisen työntekijän palveluja käyttävään toimeksiantajaan nähden. Komissio väittää myös, että todistuksen taannehtivalle vaikutukselle ei ole mitään estettä, vaikka sen antaminen vasta kun työ toisessa jäsenvaltiossa on aloitettu, tai jopa vasta kun se on jo päättynyt, voi herättää sekä kyseisen valtion laitoksen että asianomaisen palveluja käyttävän toimeksiantajan perusteltuja epäilyjä ja lisäksi aiheuttaa selviä hallinnollisia ongelmia.

84. Asetuksen N:o 574/72 11 a artiklassa ja 12 a artiklan 7 kohdassa säädetään, että sen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen nimeämän laitoksen, jonka lainsäädäntöä sovelletaan, on annettava työntekijälle todistus, jossa vahvistetaan muun muassa, että häneen sovelletaan edelleen tätä lainsäädäntöä. Hallintotoimikunta suoritti asetuksen N:o 574/72 2 artiklan nojalla sille kuuluvan tehtävän laatiessaan useita asetusten N:o 1408/71 ja N:o 574/72 soveltamista helpottavia mallilomakkeita. Todistus sovellettavasta lainsäädännöstä vastaa E 101 -mallilomaketta, jonka hallintotoimikunta hyväksyi yhdessä useiden muiden lomakkeiden kanssa päätöksellään nro 130. [35]

85. Asiassa Knoeller antamassaan tuomiossa [36] yhteisöjen tuomioistuin lausui, että asetusta N:o 574/72 edeltäneen asetuksen N:o 4 [37] 33 ja 34 artiklaa sekä hallintotoimikunnan päätöksiä E 26 -lomakkeesta (jolla todistetaan vakuutuskaudet ja joka vastaa nyt käytössä olevaa E 205 -lomaketta) [38] on tulkittava perustamissopimuksen 48—51 artiklojen perusteella, joilla vahvistetaan sosiaaliturvasta annettujen asetusten perusta, suuntaviivat ja rajat. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että näiden artiklojen tosiasiallinen tarkoitus on edistää työntekijöiden vapaata liikkuvuutta yhteismarkkinoilla siten, että he saavat esimerkiksi käyttää eri jäsenvaltioissa toteutuneisiin työjaksoihin perus-

35 — Mainittu edellä alaviitteessä 10.

36 — Asia 93/81, Knoeller, tuomio 11.3.1982 (Kok. 1982, s. 951, 9 kohta).

37 — Asetuksen N:o 3 soveltamisesta ja täydentämisestä 3.12.1958 annettu neuvoston asetus N:o 4 (EYVL 1958, 30, s. 597).

38 — Nyt voimassa oleva malli on vahvistettu neuvoston asetusten N:o 1408/71 ja N:o 574/72 soveltamista varten tarvittavista lomakemalleista (E 201—E 215) 27.11.1995 tehdyllä Euroopan yhteisöjen siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan päätöksellä nro 158 (EYVL 1996, L 336, s. 1).

tuvia oikeuksiaan. E 26 -lomakkeen oikeudellinen merkitys on näin ollen arvioitava siten, että mainittujen artiklojen sekä siirtotyöläisten sosiaaliturvaan liittyviä oikeuksia koskevien asetusten tehokasta vaikutusta ei vaaranneta.

86. Kuten jo olen huomauttanut, E 101 -lomake on todistus sovellettavasta lainsäädännöstä, ja siltä osin kuin tässä asiassa on merkityksellistä, sitä sovelletaan 14 artiklan 1 kohdan a alakohdassa, 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdassa ja 14 c artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. Lomakkeessa on kaksi sivua, joista toisen täyttää sen jäsenvaltion toimivaltainen laitos, jonka lainsäädännön alaisuuteen työntekijä kuuluu, ja toinen kääntöpuolella oleva sivu sisältää ohjeita. Todistettavat tiedot ovat lomakemallin suomenkielisen toisinnon mukaan seuraavat:

— työntekijän asema, onko hän työntekijä vai itsenäinen ammatinharjoittaja

— työntekijän henkilötiedot, vakituinen osoite ja vakuutusnumero

— työnantajan osoite tai paikka, jossa työntekijä toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana

— työkomennuksen tai itsenäisenä ammatinharjoittajana suoritettavan työn arvioitu kesto, sen alkamis- ja päättymispäivä

— yrityksen nimi ja osoite, jossa työ suoritetaan

— maa, jonka lainsäädännön soveltamisalaan asianomainen edelleen kuuluu, ja mitä asetuksen N:o 1408/71 säännöstä komennukseen sovelletaan sekä sen alkamispäivä ja arvioitu päättymispäivä.

Viimeinen kohta on varattu todistuksen antavan laitoksen käyttöön, ja siihen merkitään laitoksen nimi, osoite, asiakirjan antopäivä, toimivaltaisen henkilön allekirjoitus ja laitoksen leima.

87. Lomakkeen kääntöpuolella on ohjeet sekä työntekijää että oleskelupaikan toimivaltaista laitosta varten. Sen jäsenvaltion laitoksen osalta, jonka lainsäädännön alainen työntekijä on, mainitaan vain, että sen

on täytettävä lomake työntekijän tai hänen työnantajansa pyynnöstä ja palautettava se hakijalle. Lisäksi laitoksen on lähetettävä lomakkeen jäljennös ONSS:lle Brysseliin, jos työntekijä lähetetään Belgiaan.

88. Asiakirja-aineistoon liitetyt E 101 -todistukset, jotka koskevat pääasian kantajien lähettämistä osallistumaan Brysselissä esitettävään oopperanäytäntöön, on antanut ja leimannut Newcastle upon Tyne'n Department of Social Security, Overseas Branch, joka asian tosiseikkojen tapahtuma-aikana oli kyseisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten asetuksen N:o 574/72 liitteessä 10 olevaan L jakson 1 kohtaan asetuksella N:o 2195/91 [39] tehdyn muutoksen mukaisesti nimeämä laitos. Näiden todistusten mukaan Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntöä sovelletaan koko komennuksen ajan, jonka kesto sitä paitsi vahvistetaan kantajien sopimuksissa.

Näin ollen on ilmeistä, että 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdassa asetetut edellytykset ovat täyttyneet, ja kuten ensimmäistä ennakkoratkaisukysymystä koskevassa tarkastelussani selvitin, kysymyksessä ovat sellaiset henkilöt, jotka tavallisesti toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja siirtyvät toiseen jäsenvaltioon tekemään määrättyä työtä, jonka sisältö on eritelty sopimuksessa ja jonka kesto on ennakolta tiedossa aloituspäivästä lopettamispäivään.

39 — Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta 25 päivänä kesäkuuta 1991 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2195/91 (EYVL L 206, s. 2).

Se, että todistus annetaan jäsenelle ja siinä esitetään, että alkuperäisen valtion lainsäädäntöä sovelletaan edelleen niin kauan, kuin kyseessä olevaa työtä tehdään toisessa jäsenvaltiossa, merkitsee käytännössä sitä, että alkuperäisen jäsenvaltion laitos vastaa lähetetyn työntekijän sosiaaliturvasta, eikä tämän tarvitse suorittaa maksuja toisessa jäsenvaltiossa.

89. Julkisasiamies Lenz on esittänyt asiassa Calle Grenzshop Andresen [40] antamassaan ratkaisuehdotuksessa yksityiskohtaisen ja perustellun näkemyksen oikeusvaikutuksista, joihin todistuksella E 101 pyritään, ja yhdyn siihen täysin.

90. Julkisasiamies Lenzin arvio kyseisessä asiassa perustuu siihen, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin oletti, että asian käsittelyssä kansallisessa tuomioistuimessa esitetyn E 101 -todistuksen antama viranomainen ei ollut toimivaltainen. Mainittu asia ja nyt käsiteltävä asia eroavat toisistaan siltä osin, että nyt Belgian sosiaaliturvasta vastaava laitos kieltäytyy ehdottomasti tunnustamasta E 101 -lomakkeiden pätevyyttä järjestelmällisesti kaikissa tapauksissa, joissa Yhdistyneen kuningaskunnan toimivaltaiset viranomaiset ovat antaneet lomakkeen siellä itsenäisinä ammatinharjoittajina toimiville

40 — Edellä alaviitteessä 18 mainitussa asiassa Calle Grenzshop Andresen annettu ratkaisuehdotus (Kok. 1995, s. I-271, ja erityisesti s. I-282).

henkilöille, eikä jossakin määrätyssä tapauksessa siksi, että laitos epäilee todistuksen sisältämiä tietoja.

91. Julkisasiamies Lenz on edellä mainitussa ratkaisuehdotuksessaan hyvin perustellusti todennut seuraavaa: "Jos hyväksyttäisiin se, että toisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voisi kyseenalaistaa toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen antaman ilmoituksen ilman muodollisuuksia, tekisi tämä tyhjäksi sovellettavasta lainsäädännöstä annetun sitovan julistuksen muodollisen todistusvaikutuksen. Lisäksi vaarannettaisiin asetuksen N:o 1408/71 johtava periaate *yhden ainoan* jäsenvaltion lainsäädännön soveltumisesta." [41]

92. Asiassa Romano [42] annetussa tuomiossa, jolla ratkaistiin tiettyjä etuuksia arvioitaessa sovellettavan vaihtokurssin määrittämiseksi huomioon otettavasta päivämäärästä tehdyn hallintotoimikunnan päätöksen nro 101 pätevyys, yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että neuvosto ei voinut valtuuttaa hallintotoimikunnan kaltaista toimielintä tekemään normatiivisia päätöksiä ja että hallintotoimikunta ei voi velvoittaa sosiaaliturvasta vastaavia laitoksia, joiden tehtävänä on huolehtia siitä, että yhteisön oikeutta sovelletaan kyseisellä alalla, noudattamaan määrättyjä menetelmiä tai hyväksyä määrättyjä tulkintoja yhteisön oikeutta soveltaessaan, vaikka hallintotoimikunta voi päättää näille laitoksille annettavasta tuesta.

93. Näin ollen katson, että hallintotoimikunnan asetuksen N:o 1408/71 soveltamisen helpottamiseksi käyttöön ottamalla lomakkeella, jolla on edellä mainitut ominaisuudet, on vain toteava vaikutus, mutta juris tantum -oletuksena se on pätevä kaikkien niiden tietojen osalta, jotka sillä todistetaan, ja se sitoo sen jäsenvaltion toimivaltaista laitosta, jonne työntekijä siirtyy tekemään tilapäistä työtä.

Näkemykseni mukaan jäsenvaltion toimivaltaisen laitoksen antama todistus sovellettavasta lainsäädännöstä voidaan laajassa merkityksessä vain kohdistaa toisen jäsenvaltion kansallisille viranomaisille, ja tarkemmin sen jäsenvaltion toimivaltaiselle laitokselle. Siksi E 101 -lomake voi sitoa työntekijän tilapäisiä palveluja käyttävää toimeksiantajaa sillä tavalla kuin tässä olen selvittänyt vain siinä tapauksessa, että tämä nimetään kansallisessa sosiaaliturvalainsäädännössä toimivaltaiseksi laitokseksi kyseessä olevassa tapauksessa. [43]

94. Asiassa Knoch [44] antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin vastasi

41 — Ratkaisuehdotuksen 61 kohta.

42 — Asia 98/80, Romano, tuomio 14.5.1981 (Kok. 1981, s. 1241, 20 kohta).

43 — Ks. esim. asia C-45/90, Paletta, tuomio 3.6.1992 (Kok. 1992, s. I-3423). Saksan liittotasavallan lainsäädännön mukaan työnantaja on laitos, joka on toimivaltainen maksamaan työntekijälle käteiskorvausta ensimmäisen kuuden viikon sairausajasta.

44 — Asia C-102/91, Knoch, tuomio 8.7.1992 (Kok. 1992, s. I-4341, 53 ja 54 kohta).

Bundessozialgerichtin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin, joilla tämä pyysi muun muassa ratkaisemaan, sitooko asetuksen N:o 574/72 84 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu todistus, jota sovelletaan viimeisen työsuhteensa aikana muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa asuneisiin työttömiin palkkatyöntekijöihin, toisen jäsenvaltion laitoksia ja tuomioistuimia. Muistutettuaan ensin, että todistus on vakiolomake ja että sen on laatinut hallintotoimikunta, jonka päätökset eivät voi olla luonteeltaan normatiivisia, yhteisöjen tuomioistuin lausui, että sen jäsenvaltion toimivaltainen laitos, jossa asianomainen asuu, tai, jos kyseessä on oikeuskäsittely, kansallinen tuomioistuin, on täysin vapaa tekemään todistuksen sisältöä koskevia tarkastuksia, ja näin ollen asetuksen N:o 574/72 84 artiklan 2 kohdan mukaisesti annettu todistus ei ole kumoamaton todiste toisen jäsenvaltion työttömyysasioista vastaavaan toimivaltaiseen laitokseen tai sen tuomioistuimiin nähden.

95. Jos E 101 -todistuksessa jossakin tietyssä tapauksessa todetaan aineellisia virheitä tai jos jäsenvaltion toimivaltainen laitos on antanut sen paikkansapitämättömien tietojen perusteella, on tämän laitoksen mitätöitävä todistus ja siitä ajankohdasta lähtien tutkittava uudelleen, mitä lainsäädäntöä asianomaiseen on sovellettava kyseessä olevana aikana. Mikään ei tietenkään estä jäsenvaltioiden laitosten välistä yhteydenpitoa, kun ne epäilevät jonkin säännöksen sovellettavuutta käsittelemässään tapauksessa tai asianomaisen esittämiä todisteita.

96. E 101 -todistuksen ajallisen sitovuuden osalta ei asetuksissa N:o 1408/71 ja N:o 574/72 eikä hallintotoimikunnan tähänastisissa päätöksissä säädetä määräaikaa, jonka kuluessa todistus sovellettavasta lainsäädännöstä on annettava, eikä niissä myöskään säädetä, miten kauan todistus on voimassa.

Totean kuitenkin, että todistuksessa vahvistetaan kaksi asiakirjaan merkittyä päivämäärää, joiden välisen ajan asianomainen edelleen kuuluu sen jäsenvaltion lainsäädännön alaisuuteen, jossa hän tavallisesti toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana, ja että todistuksessa mainitaan myös sen antopäivä. Koska kyseessä on määrättyä jaksoa koskeva ilmoitus, ei mielestäni ole mitään syytä rajoittaa sen vaikutusta ajallisesti sillä tavalla, että se menettäisi merkityksensä tietyn määräajan päätyttyä.

97. Uskon, että samoja perusteluja voidaan soveltaa todistuksen mahdolliseen taannehtivaan vaikutukseen sitä varmemmin, kun hallintotoimikunnan päätöksen N:o 126[45] 1 artiklan mukaan asetuksen N:o 574/72 11 ja 11 a artiklassa tarkoite-

45 — Asetuksen N:o 1408/71 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan, 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 14 b artiklan 1 ja 2 kohdan soveltamisesta 17.10.1985 tehty Euroopan yhteisöjen siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan päätös N:o 126 (EYVL 1986, C 141, s. 3).

tun laitoksen on annettava todistus sovellettavasta lainsäädännöstä (E 101 -todistus) siinäkin tapauksessa, että todistusta pyydettäisiin vasta sen jälkeen, kun esimerkiksi asetuksen N:o 1408/71 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu ammatinharjoittaja on aloittanut työskentelyn muun kuin toimivaltaisen valtion alueella.

Jos todistus on annettu sen jälkeen, kun työ on jo aloitettu tai jopa päättynyt siinä tapauksessa, että työ on kestoltaan ollut hyvin lyhytaikainen, sillä on oltava taannehtiva vaikutus jaksoon, jota se koskee.

98. Ehdotan siten, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa kolmanteen kysymykseen siten, että E 101 -todistuksella on vain toteava vaikutus, mutta juris tantum -oletuksena se on pätevä kaikkien niiden tietojen osalta, jotka sillä todistetaan, ja se sitoo sen jäsenvaltion toimivaltaista laitosta, jonne työntekijä siirtyy suorittamaan tilapäistä työtä. Todistus sitoo työntekijän palveluja käyttävää toimeksiantajaa vain siinä tapauksessa, että tämä kansallisessa sosiaaliturvalainsäädännössä nimetään toimivaltaiseksi laitokseksi kyseessä olevassa tapauksessa. Koska tarkastelluissa säännöksissä ei aseteta mitään määräaikaa, jonka kuluessa E 101 -todistus on annettava, eikä niissä myöskään säädetä, miten kauan todistus on voimassa, ei ole mitään syytä rajoittaa sen voimassaoloaikaa tai kieltää sen taannehtivaa vaikutusta.

VI Ratkaisuehdotus

99. Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Tribunal du travail de Bruxellesin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 ja myöhemmin 11.12.1986 annetulla neuvoston asetuksella N:o 3811/86, 14 a artiklan

1 kohdan a alakohdassa olevalla "työn" käsitteellä tarkoitetaan kaikenlaista taloudellista toimintaa, riippumatta siitä missä muodossa sitä harjoitetaan. Merkitystä kyseisen säännöksen soveltamisen kannalta ei ole sillä, pidetäänkö sitä palkkatyönä vai itsenäisenä ammatinharjoittamisena sen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännössä, jossa työ tehdään.

2) Henkilö on samanaikaisesti palkkatyössä ja toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana eri jäsenvaltioiden alueella asetuksen N:o 1408/71 14 c artiklan mukaisesti, ilman että häntä koskee mikään 14 artiklan 1 kohdassa ja 14 a artiklan 1 kohdassa säännelty tilanne, kun hän harjoittaa yhdessä jäsenvaltiossa sellaista taloudellista toimintaa, joka kyseisen valtion sosiaaliturvalainsäädännössä luokitellaan palkkatyöksi vastaavaan sosiaaliturvajärjestelmään liittymisen osalta, samalla kun hän harjoittaa toisessa jäsenvaltiossa taloudellista toimintaa, jota kyseisen valtion sosiaaliturvalainsäädännön mukaan pidetään itsenäisenä ammatinharjoittamisena sellaiseen sosiaaliturvajärjestelmään liittymisen kannalta, jota sovelletaan itsenäisiin ammatinharjoittajiin.

3) E 101 -todistuksella on vain toteava vaikutus, mutta juris tantum -oletuksena se on pätevä kaikkien niiden tietojen osalta, jotka sillä todistetaan, ja se sitoo sen jäsenvaltion toimivaltaista laitosta, jonne työntekijä siirtyy suorittamaan tilapäistä työtä. Todistus sitoo työntekijän palveluja käyttävää toimeksiantajaa vain siinä tapauksessa, että tämä kansallisessa sosiaaliturvalainsäädännössä nimetään toimivaltaiseksi laitokseksi kyseessä olevassa tapauksessa. Koska tarkastelluissa säännöksissä ei aseteta mitään määräaikaa, jonka kuluessa E 101 -todistus on annettava, eikä niissä myöskään säädetä, miten kauan todistus on voimassa, ei ole mitään syytä rajoittaa sen voimassaoloaikaa tai kieltää sen taannehtivaa vaikutusta.